

KNJIGE KOJE SU MIJENJALE POVIJEST

Pripremila Ruža Jozić,
školska knjižničarka,
Gimnazija Sesvete

***Knjige mijenjaju svijet.
Svi koji čitaju, to znaju!***

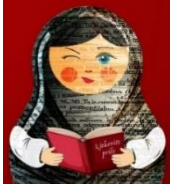

***GODINA ČITANJA 2021. U HRVATSKOJ
GODINA MARKA MARULIĆA***

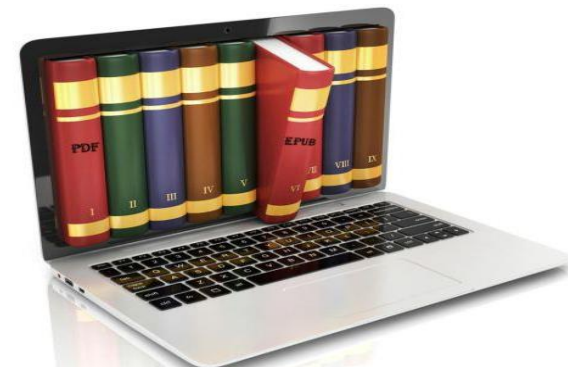
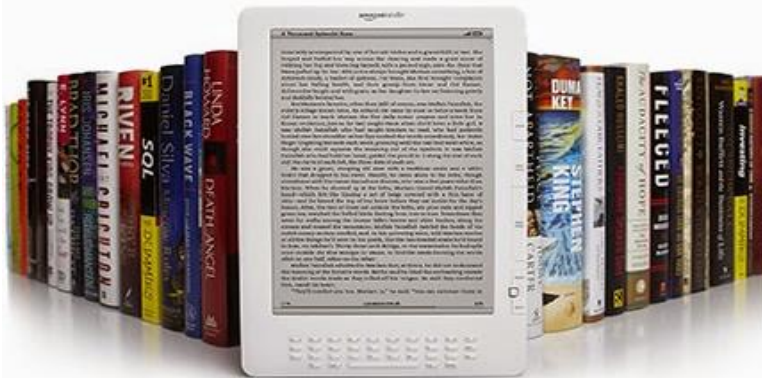
Sačuvati sjećanje na prošlost bilježenjem zapanjujućih postignuća.

Herodot, grč. povjesničar

Knjige mijenjaju svijet

- U *Godini čitanja 2021.* želim vas potaknuti da istražimo koje su knjige osobito zaslužne za pozitivne promjene u svijetu kakav danas poznajemo. Stvaralačka moć knjige ovdje tek počinje: u jednakoj mjeri u kojoj svijet svojim promjenama utječe na nju, knjiga povratno, katkad snažno i neočekivano, utječe na svijet.
- Čime su te knjige inspirirale ljude i na što su ih potaknule? Kako su utjecale na čovjeka i kako su mijenjale njegov život, navike i vrijednosti?
- Koje nas knjige i danas nadahnjuju na promjene, unatoč svojoj starosti? I konačno, kakve bi knjige valjalo pisati ili čitati za svijet u kojem želimo živjeti i u kojem živimo?

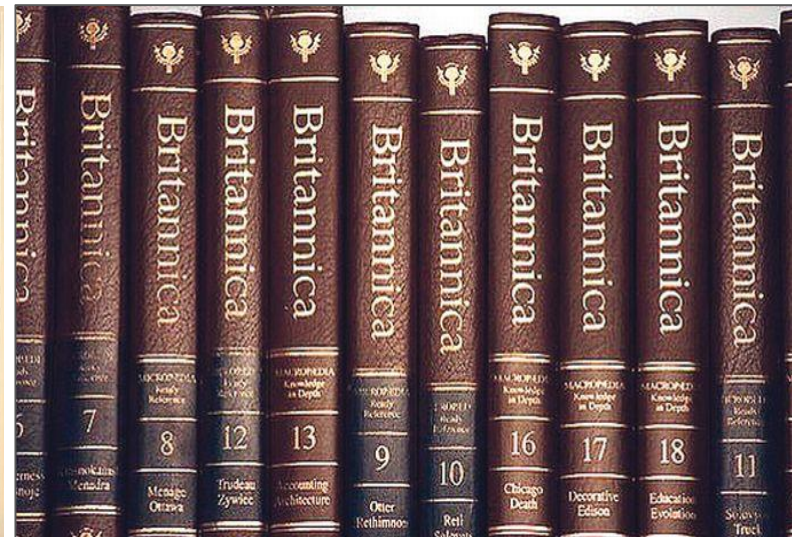
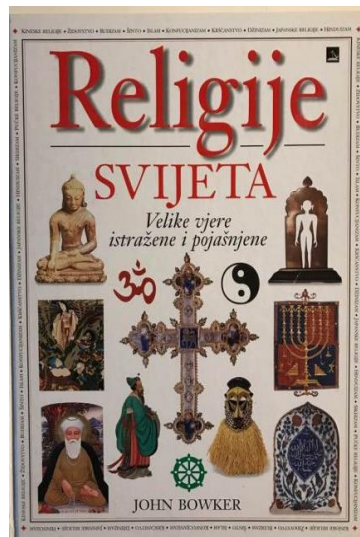

Knjige oblikuju naš svijet

- ***Mnoge su knjige oblikovale naš svijet. One su mudre i prepune novih saznanja, radikalne i katkad čak šokantne, neke od njih iznenadile su nas svojim utjecajem, a mnoge nas i dandanas nadahnjuju. Neke predstavljaju ono najbolje od nas, druge ne, ali sve nas zajedno podsjećaju da je knjiga doista prijatelj koji vas nikad neće napustiti. Baš zato je toliko i volimo.*** (James Naughtie, predgovor: Knjige koje su promijenile svijet)

Počeci knjige

- Knjige su gotovo jednako stare kao i samo pisanje, a njihova pojava označava prekretnicu između prapovijesti kad se priča čovječanstva prenosila samo usmenim putem i povijesti, kad se počela bilježiti za buduće naraštaje.
- Prve su se „knjige” pisale na: glinenim pločicama, svili, papirusu od trske, pergamentu (životinjskoj koži) i papiru (sprešanoj i osušenoj kaši od krpa).
- Razvoj pisma bio je ključan u nastanku prvih civilizacija. Prva su se pisma razvila u Mezopotamiji već u IV. tisućljeću pr. Kr.

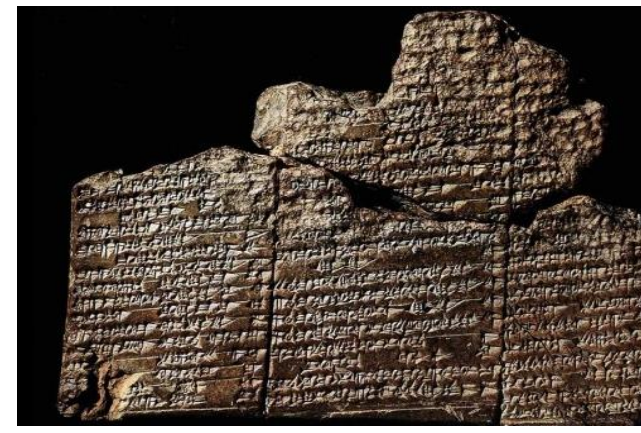
Olovne ploče otkrivene u Jordanu 2008. godine, a datiraju više od 2000. godina.

Svici i kodeksi

- Sve do 15. stoljeća i pojave tiskane knjige, većina postojećih knjiga bila je u obliku svitaka ili kodeksa.
- **Svici** su listovi papirusa, pergamenta ili papira pričvršćeni jedan za drugi i zamotani u valjak.
- **Kodeksi** su listovi papirusa, pergamenta ili papira složeni jedan na drugi, spojeni i uvezani između korica tako da se mogu otvoriti – slično suvremenoj knjizi.
- Jedna od najstarijih knjiga na svijetu je sumerska priča o **Gilgamešu**, drevni ep zapisan na nizu glinenih pločica starih gotovo 4000 godina.

Sjedeći pisar

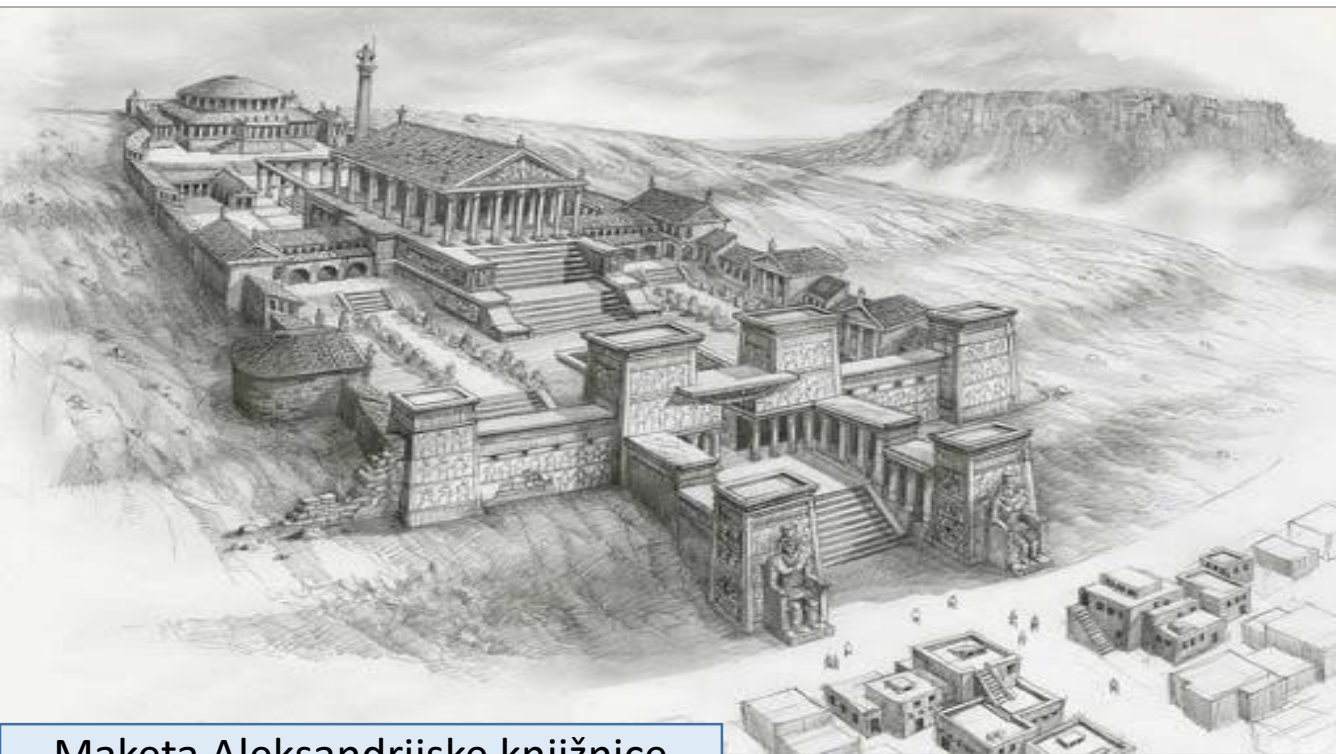
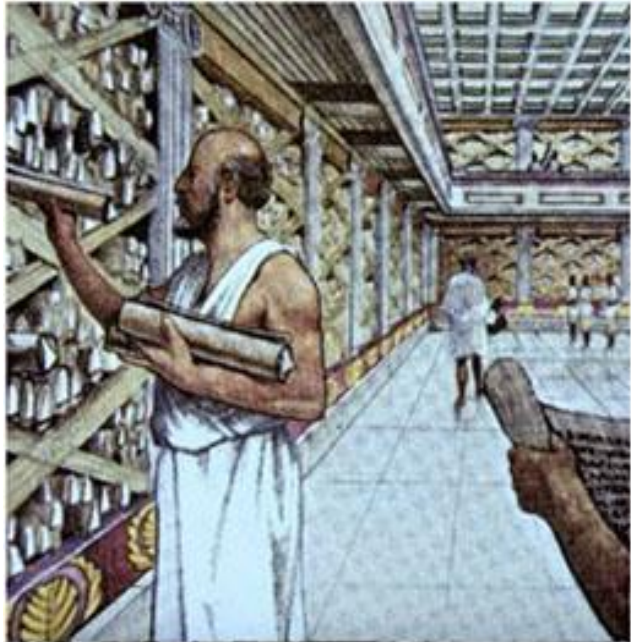
Glinena ploča iz epa o Gilgamešu na akadskom jeziku

Drevne knjige Staroga vijeka

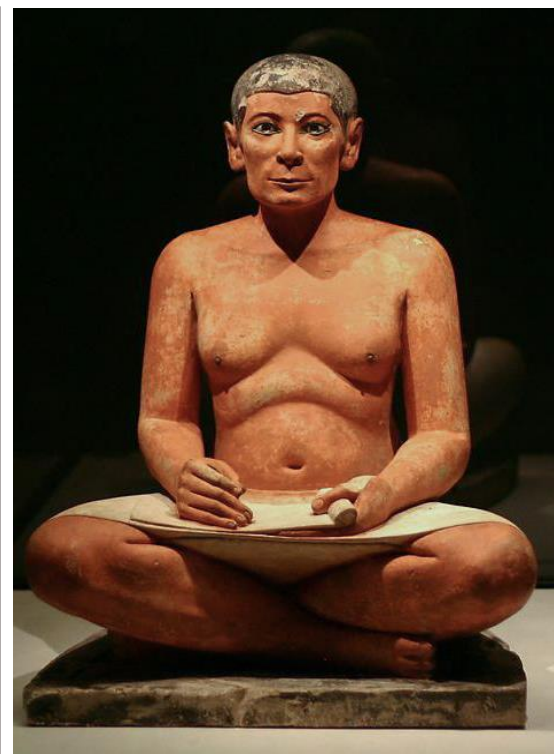

- Knjige su postale temelji na kojima su izgrađene velike religije svijeta. U njima su se bilježile drevne priče i vjerovanja. Sve ove knjige i danas, tisućama godina otkad su prvi put zapisane, imaju veliki utjecaj na brojne ljudske živote.
- Kršćani su **Biblijom** širili Kristov nauk, Židovi su proučavali **Toru**, muslimani **Kuran**, Hindusi **Mahabharatu**, taoisti **Yijong**.
- Moć knjiga nisu koristile samo religije, u njima su se pohranjivale ideje i informacije i proširivalo ljudsko znanje.
- Kako su kopije knjiga bile vrlo rijetke, knjižnice koje su ih skupljale poput glasovite grčke knjižnice u **Aleksandriji**, postale su pokretač znanja.
- Prvu privatnu **knjižnicu** imao je grčki filozof **Aristotel**, 4.st.pr. Kr.

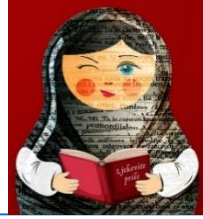

Maketa Aleksandrijske knjižnice

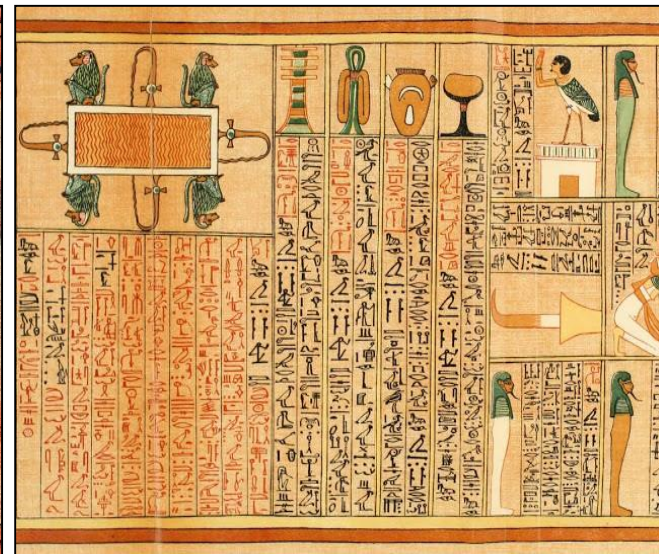
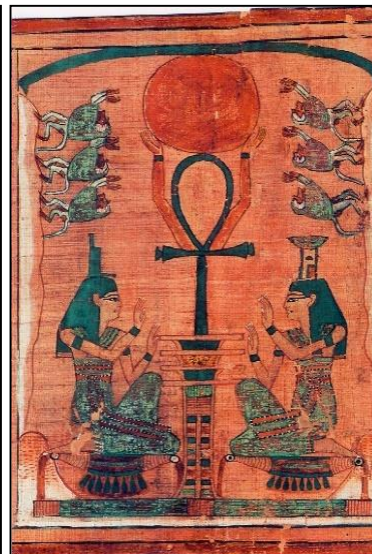
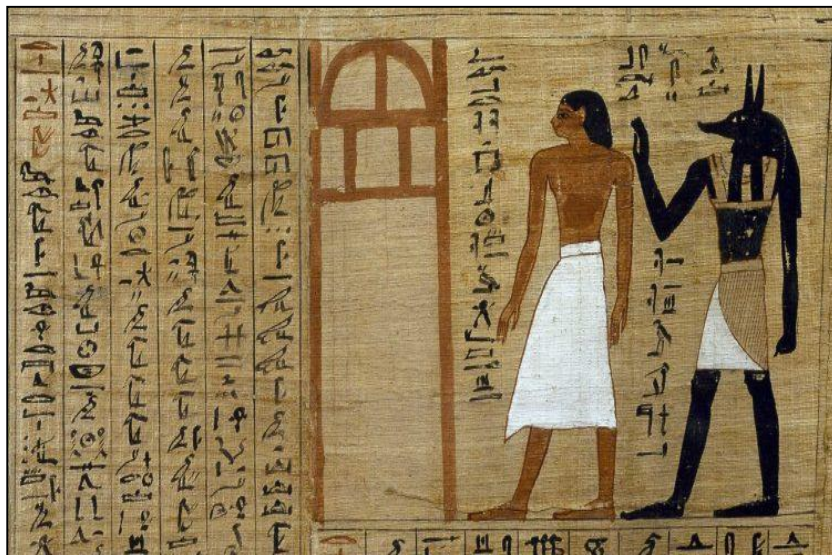

Drevne egipatske *Knjige mrtvih*

- ***Knjiga mrtvih*** (egipatski prijevod bi bio ***Knjiga izlaska na svjetlo dana***), bili su pogrebni tekstovi, u kojima su ilustracije ucrtane na svitke papirusa koji su se polagali u grobnice s pokojnicima.
- ***Knjige mrtvih*** izrađivali su pisari i slikari, pisali su hijeroglifima (slikovnim simbolima) ili hijeratskim pismom svećenika.
- Ovi slikovni vodiči za mrtve nude uvid u stara egipatska vjerovanja o zagrobnom životu i uzbudljiv pogled na nestalu egipatsku civilizaciju.

Egipatske **Knjige mrtvih** na papirusu – pogrebni tekstovi, polagane u grobnice ili u sanduke, da pomognu pokojniku na putovanju u zagrobni život (tzv. Tekstovi piramida)

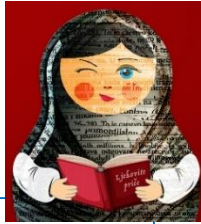

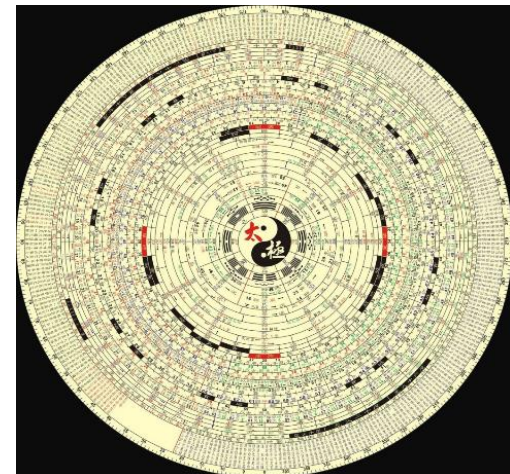
Huneferova (pisar) *Knjiga mrtvih*, jedna od najljepših, pisana hijeroglifima i bogato ilustrirana

Yijing – Knjiga mijena

- Najstariji klasični kineski tekst **Yijing**, odnosno *Knjiga mijena* ili tradicionalno *I Ching*, izvorno se koristio kao vodič za proricanje.
- Razvijao se 3000 godina, tijekom kojih su se dopisivali komentari koji su sadržavali taoistička, budistička i konfucijanska vjerovanja.
- **Yijing** se razvio iz drevnoga kineskog vjerovanja da je svijet rezultat dvojnosti: *Yina* (negativno/tamno) i *Yanga* (pozitivno/svijetlo), a ne mogu postojati jedan bez drugoga.
- Svaka se životna situacija može protumačiti heksagramima *Yijinga*.
- Yijing je osobito proučavao njemački filozof G. W. Leibniz.

疏正也井養而不窮者剛中也

躬也改邑不改井乃以剛中也

水井上象也又於水而疏

不飲也利心泉未口而疏

王亦未改井疏亦未改井

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

疏正也井養而不窮者剛中也

躬也改邑不改井乃以剛中也

水井上象也又於水而疏

不飲也利心泉未口而疏

王亦未改井疏亦未改井

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

豕豕也豕也豕也豕也豕也

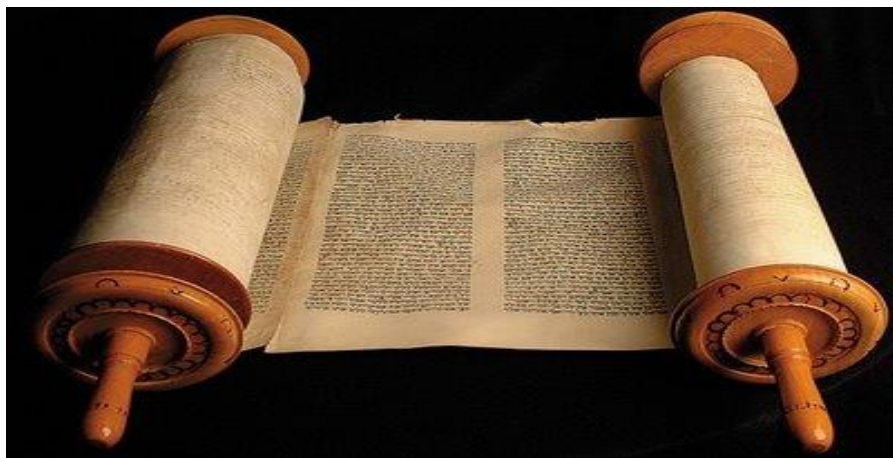
豕豕也豕也豕也豕也豕也

Konfucije, veliki kineski filozof ističe: Yijing je priručnik za život u moralnoj izvrsnosti

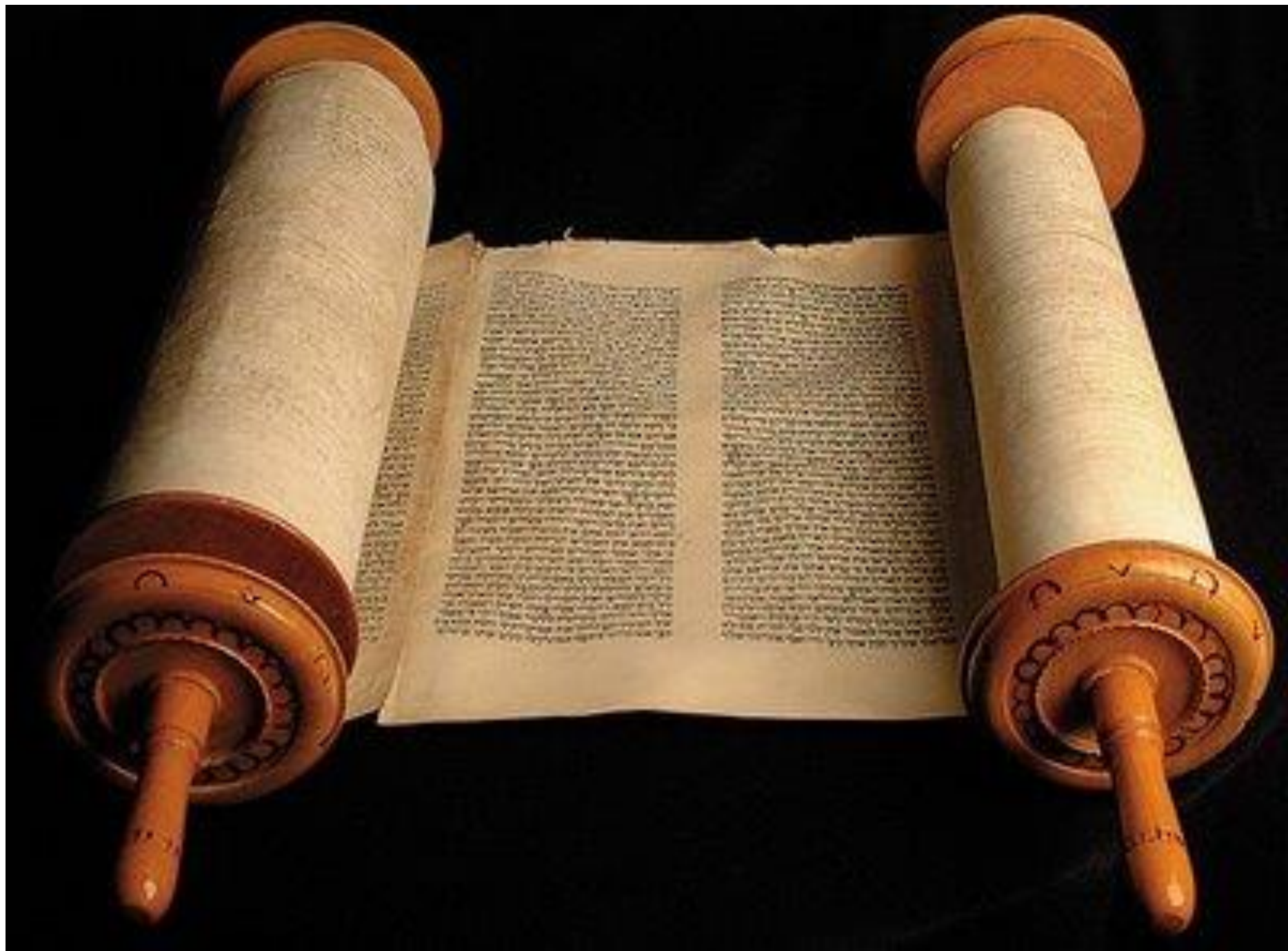
Tora, 7. st. pr. Krista, Izrael

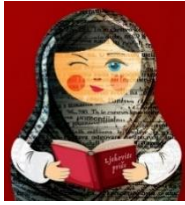
- **Tora** je najvažniji dokument židovske vjere, regulira svakodnevni život Židova, a vjeruje se da ga je Bog izdiktirao Mojsiju na Sinaju.
- **Tora** obuhvaća Mojsijevo Petoknjižje, zapovijedi Božje, zakone židovskog društva, roditeljske pouke djeci, znanstvene pojmove.
- Tekst na svitku **Tore** preuzet je iz prvih pet knjiga hebrejske Biblije (Staroga zavjeta), ispisan rukom na pergamentu od životinje.
- Smatra se da zapisi na svicima potječu iz 8. st. pr. Kr., ali najstariji potpuni svitak koji danas imamo nastao je krajem 7. st. pr. Krista.

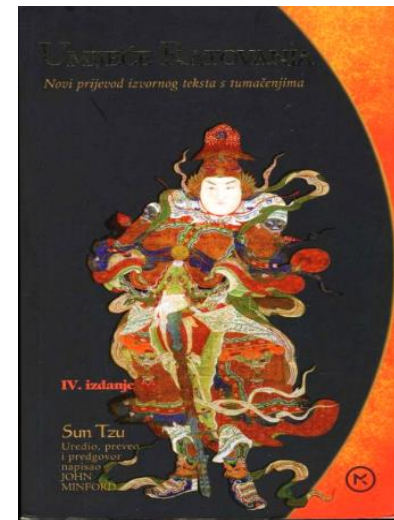

Umijeće ratovanja – Sun Tzi, 500. g. pr. Kr.

- **Umijeće ratovanja** - vojni priručnik kineskog vojskovođe Sun Tzija
- Ovo je vojni priručnik sa 13 poglavlja, jedan je od najutjecajnijih tekstova iz drevnoga svijeta do danas.
- U njemu su nadahnuće pronalazili mnogi vojskovođe: Napoleon i Mao Ce-Tung, a danas i uspješni poslovni ljudi, jer je iznimno praktično djelo (teme su: spremnost, disciplina, ustrajnost, hrabrost, čvrsto vodstvo i sl.).
- **Izgleđaj slabo kad si jak i jako kad si slab!** (Sun Tzi)

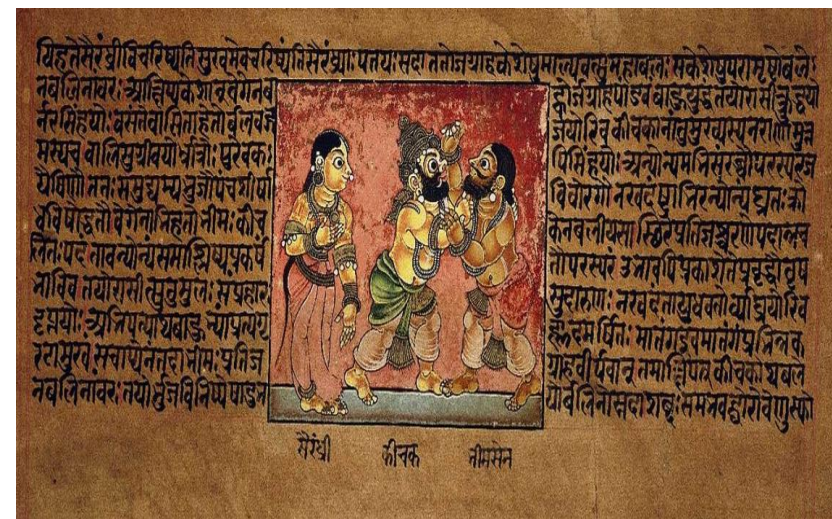

Ep Mahabharata, 400. g. pr. Kr., Indija

- **Mahabharatu** je diktirao mudrac Vyasa u špilji na sjeveru Indije.
- To je najduža napisana epska pjesma s više od 100 000 dvostihova.
- Najstarija sačuvana verzija potječe iz 1670. g., pisana pismom devanagari, prepoznatljivom po vodoravnoj crti uz gornji rub slova.
- **Mahabharata** je izvor informacija o razvoju hinduizma, a središnja priča obuhvaća legende, povijest, filozofske i moralne rasprave.
- **Mahabharata** uključuje i **Bhagavaditu**, sveti hinduistički spis u 700 stihova i predstavlja koncept moralnog zakona, temelja hinduizma.

दशमस्कन्ध

तीस

अर्जुन

सर्जिघांसया श्रीमभनो महाबाहुर्देर्गाणीकेनसंगतः एवमुत्काययौत्सर्स्त्वरमाणोयुधिष्ठिरः

ननोरथसह
चालेः सप्रन
तो नरीः समा
वयुधिष्ठिर
प्रयाति त्व
यापज्ञानयु
रप्रयातरा
सर्जिघांसया
ब्रवीद्यासा
दिष्याजीव
मः नचागा
ध्यान्यस्रा

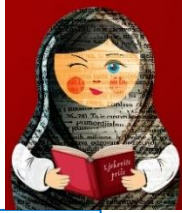
स्योगजान
इकेः वृतः
नघ्नः शरव
पुरोगमाः त
रितः क्रोधा
ज्यते एवमु
गतमन्वग
क्रोपहत
धर्मपुत्रं यु
तिफाल्गान
रथजिह्व
कुवंसुंवे

तिमवग वेषमानपुचाद्रुपीहित
कहतः तामवंसिमरश
धर्मराज

Ep Mahabharata, temelj hinduizma

Svici s Mrtvoga mora, 250. g. pr. Kr.– 68. g. p. Kr.

- *Svici s Mrtvoga mora*, skrivena zbirka svitaka nađena je nakon 18 stoljeća na sjeveru Izraela.
- Ovo su najstarije kopije židovskih tekstova koji rasvjetljuju židovsko i kršćansko razumijevanje Biblije.
- Pronašao ih je beduinski dječak u potrazi za svojom kozom u jednoj spilji 1947. g., čime je postala najuzbudljivija arheološka potraga 20. stoljeća.
- Danas se zbirka nalazi u posebnom muzeju Svetištu Knjige, u sklopu Muzeja Izraela u Jeruzalemu.

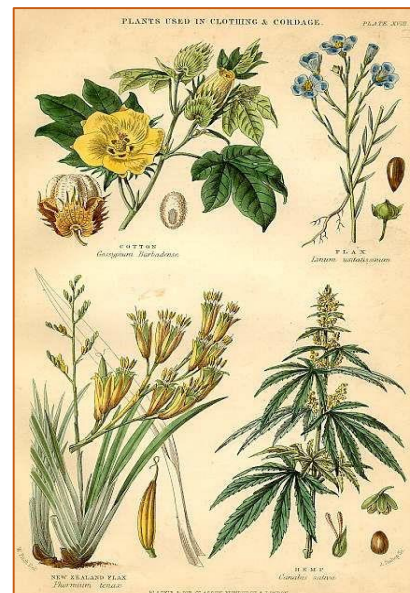
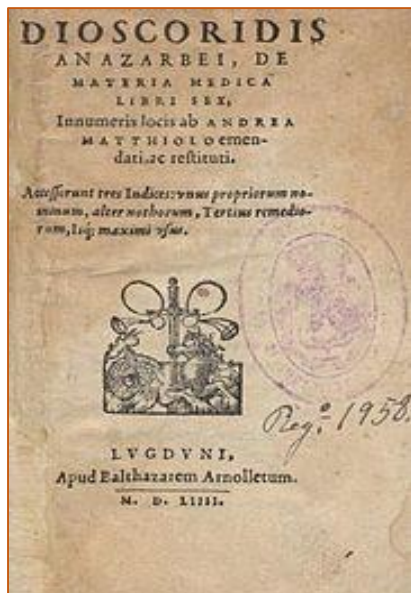
Svitak s Mrtvog mora, 250 g. pr. Krista (papyrus, koža, Izrael)

Bečki Dioskorid, 512. g. poslije Kr.

- **Bečki Dioskorid** najstarija je sačuvana kopija klasične knjige o 383 ljekovite trave i 200 biljaka, originalni je tekst jedan od najvažnijih medicinskih radova grčko-rimskog svijeta, napisan oko 70. g., a najstarije sačuvano izdanje iz 512. g.
- **Bečki Dioskorid** čiji je autor Pedanije Dioskorid, grčki liječnik i botaničar, kopija je djela *De materia medica* i obuhvaća više od 479 raskošnih slika biljaka, kao i Dioskoridove biljne lijekove: medicinski traktat o ljekovitim biljkama.

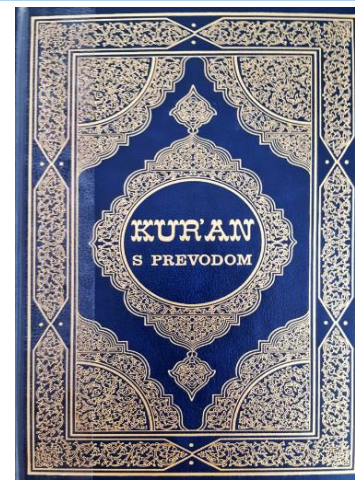

Plavi Kuran, oko 850.-950. g. pos. Kr., Tunis

- **Kuran** je sveta knjiga i glavni islamski tekst, za koji muslimani vjeruju da ga je Bog objavio Muhamedu, oko 609. do 632. g. pos. Kr.
- **Kuran** opisuje odnos Boga i ljudi, daje upute svojim sljedbenicima kako mogu ostvariti mir u ovome životu i poslije njega.
- Raskošni **Plavi Kuran** jedan je od najljepših ikad načinjenih primjeraka svete knjige, a ime je dobio po indigu kojim su mu obojene stranice.
- Napisan je kufskim pismom, najstarijim oblikom arapskoga pisma, čita se zdesna na lijevo, estetski vrlo dojmljiv, pisan zlatnim slovima.
- Nagađa se da je nastao u Bagdadu ili španjolskoj Cordobi, a danas se listovi čuvaju u Nacionalnom muzeju Bardo u Tunisu.

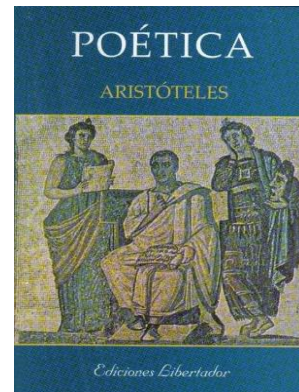
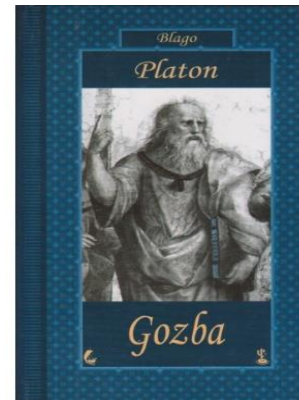
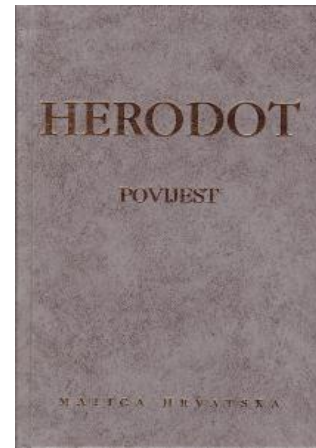

فَمِنْكُمْ وَأَنْتُمْ فَتَعْلَمُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
لَهُ الْحُكْمُ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَكُوتُ وَالْجِبَالُ يَكُونُ دُخَانًا
سَاطِعًا أَمْ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
وَاللَّهُ يَوْمَ يَكُونُ لَكُمْ عَيْنًا يَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً

Izdvojene knjige antičkoga svijeta

- **Povijest – Herodot**, grčki povjesničar, zapisuje u svojoj knjizi, oko 45. g. pr. Kr.: *Sačuvati sjećanje na prošlost bilježenjem zapanjujućih postignuća naroda.*
- **Platonova Gozba** ulazi u krug najboljih filozofskih djela ikad napisanih. Platonove ideje o ljubavi i ljepoti povezane s dobrotom i mudrošću, ujedno su najbolji opis klasične grčke etike i umjetničke estetike. Imala je veliki utjecaj na kasnije mislioce još od antičkih vremena, osobito u renesansi.
- **Poetika** ili **O pjesničkom umijeću** jedno je od najpoznatijih **Aristotelovih** djela koje govori o pjesništvu, analizira ga, svrstava i opisuje. **Poetika** je učenje koje se razvija od razmatranja opće prirode književnosti, preko analize pojedinačnog književnog djela do razmatranja književnih vrsta kao posebnih oblika unutar kojih se ostvaruje svako pojedinačno književno djelo.

Blago

Platon

Gozba

POÉTICA

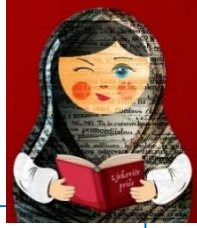
ARISTÓTELES

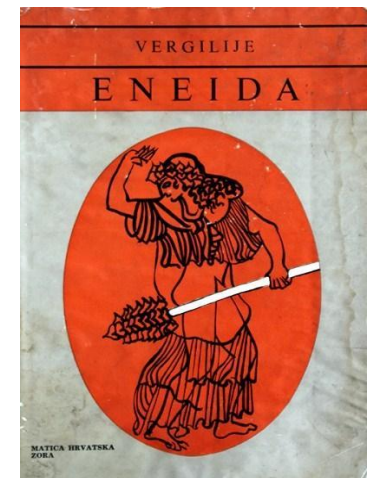
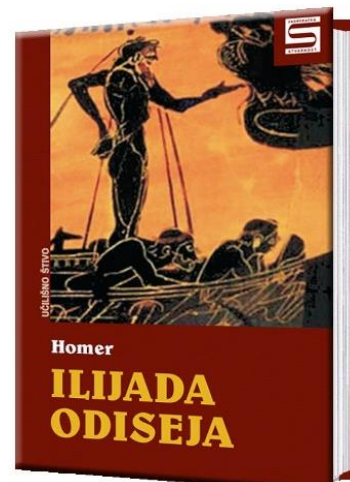
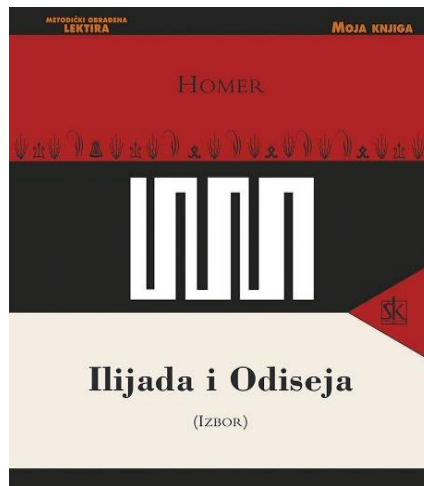
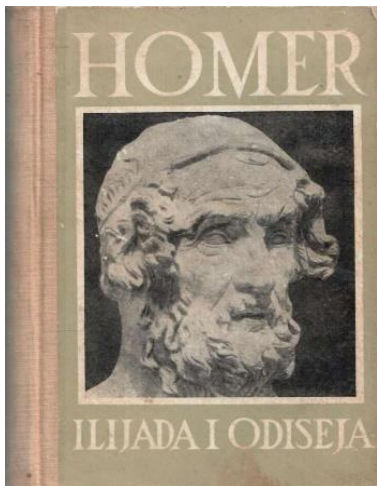
Ediciones Libertador

Izdvojene knjige antičkoga svijeta

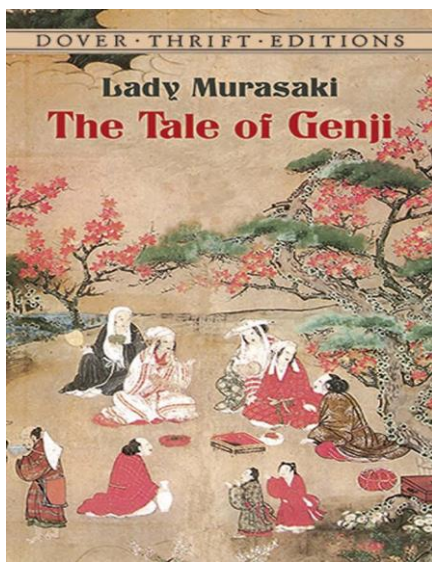
- ***Ilijada i Odiseja – Homer***, grčki pjesnik kojemu se pripisuju epovi Ilijada i Odiseja, najstarija sačuvana djela ne samo grčke nego i europske književnosti, 8. st. pr. Kr.
- Epovi *Ilijada* i *Odiseja* ostavili su neizbrisiv trag u književnosti i umjetnosti naše civilizacije. Po svojoj trajnoj umjetničkoj i duhovnoj vrijednosti teško bi se u cjelokupnoj svjetskoj književnosti moglo naći djelo koje bi se moglo usporediti s Homerovim.
- **Vergilijeva *Enejida*** – (70.-19. g. pr. Kr.), uzor Homerova djela, a kasnije je Vergilije bio uzor mnogim piscima: Ovidiju, Danteu, Miltonu i dr.

Knjiga u vremenu od 1000. do 1449. godine

- **Pripovijest o princu Genjiju** – Murasaki Shikibu, vrhunac je japanske književnosti oko 1021. g.; izvorni papirnati svitak dug oko 137m; često se smatra prvim pravim romanom na svijetu.
- **Zakonik medicine** – 1025. g., knjiga **Ibn Sina**, poznatiji kao **Avicena**, perzijskog liječnika, koja je bila prijelomna u povijesti medicine, s pola milijuna riječi u 5 svezaka, davala je pregled čitave medicinske znanosti, liječenja biljnim lijekovima i kirurške zahvate na čovjekovu tijelu, a bila je izvor za medicinske praktičare u islamskom svijetu i na europskim sveučilištima.

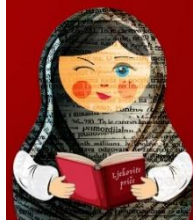

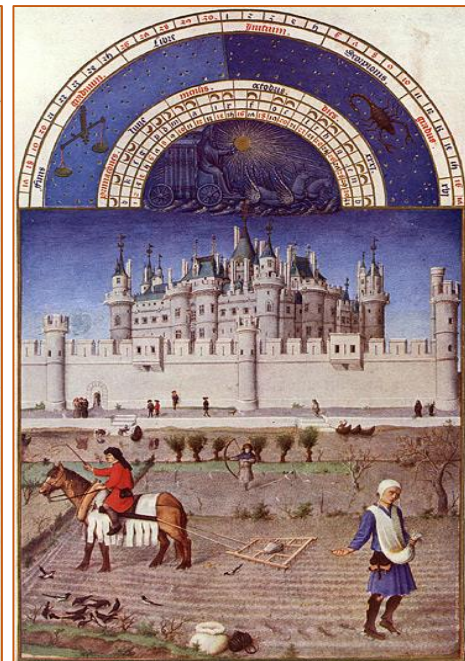
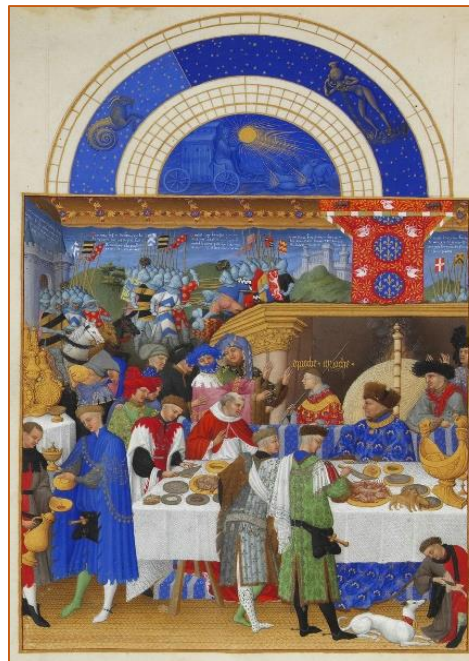

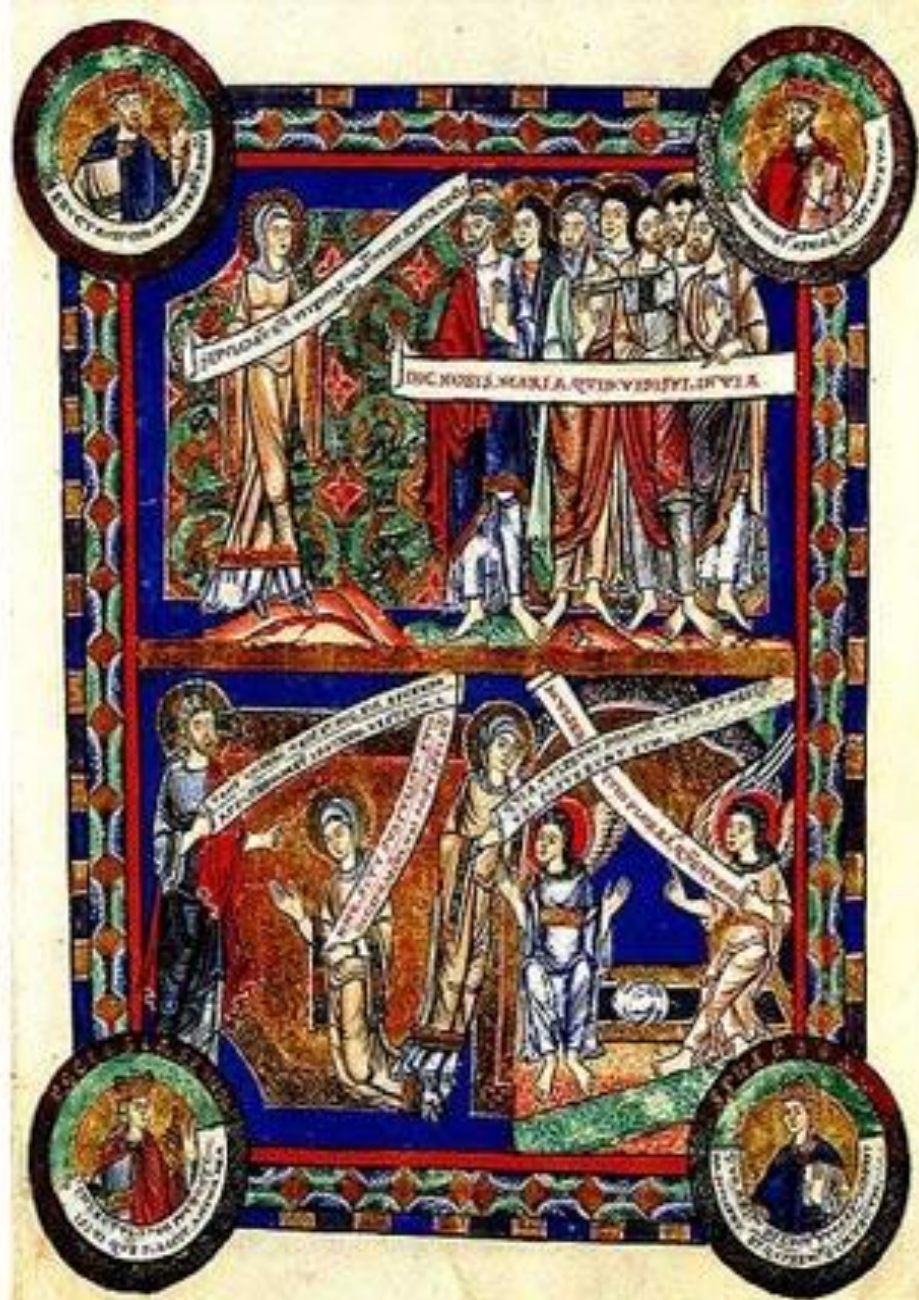
Knjiga u vremenu od 1000. do 1449. godine

- ***Evandjelja Henrika Lava***, 12. st., remek-djelo romaničke njemačke srednjovjekovne umjetnosti i nacionalno blago njemačke nacije.
- ***Brevijar vojvode od Berryja***, najljepša iluminirana francuska knjiga gotike koju su izradila braća Limbourgh. ***Brevijar*** je važan u povijesti knjiga, jer ilustrirani tekst premošćuje podjelu između **čitalačke** kulture knjiga i gledateljske kulture **vizualnih umjetnosti**.

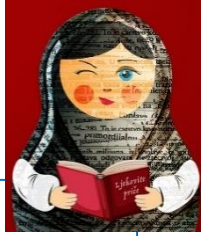

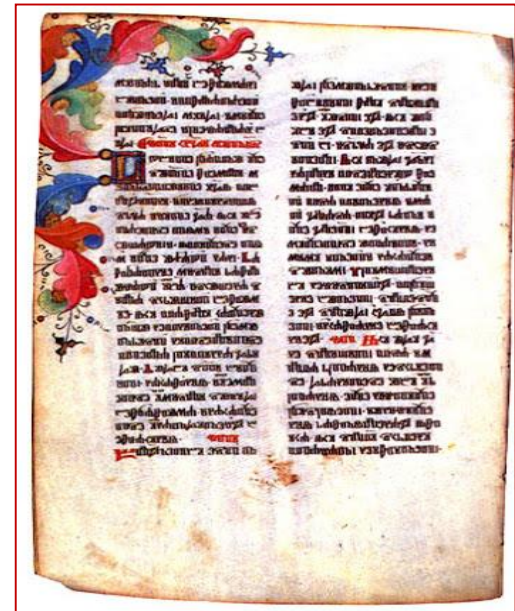
Evandjelja Henrika Lava kupila je njemačka vlada u Londonu 1983. g. za 11,7 mil. dolara. Knjiga ima 266 stranica, a 50 stranica je ispunjeno ilustracijama. Ovo je remek-djelo iz 12. stoljeća.

Rukopisne knjige

- Povijest pisane komunikacije živo svjedoči o promjeni različitih nositelja riječi, od rukopisne baštine preko tiska.
- Tehnološka revolucija izazvana izumom tiska, u 15. i 16. st. dovela je do susreta između rukopisa i inkunabula – rukopisnih i ručno tiskanih knjiga.
- Do pojave tiska nastale su čudesno lijepe rukopisne knjige kod mnogih naroda, ukrašene iluminacijama i inicijalima.

...
 ...
 ...
 ...
 ...
Служба св. Михаила Архангела
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Glagoljski brevijar, 14. st.

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Vinodolski zakonik iz 1288. g.

Tiskana knjiga

- Iako su Kinezi već do 9. st. tiskali cijele knjige (*Dijamantnu sutru*) i imali neku vrstu pokretnog sloga, tek je 1455. g. Nijemac **Johannes Gutenberg** upotrijebio pokretni slog za tiskanje **Biblije**.
- Nakon toga mletački je učenjak Aldus Manutius 1490. utemeljio **ALDINU**, prvu veliku izdavačku kuću na svijetu za tiskanje knjiga, koja je za samo 50 godina od pojave Gutenbergove *Biblije* otisnula oko 10 milijuna tiskanih knjiga.
- Popularnost su doživjeli antički klasici, filozofi i matematičari.
- Knjige su pridonijele brzom širenju znanstvenih ideja, konsolidirale su svjetsko znanje i potaknule individualno autorstvo. **Živući autori knjiga postali su zvijezde.**
- **Posljedica tiskanja knjiga bio je poticaj standardizacije i razvoja svih nacionalnih jezika, osobito u Europi.**

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- ***Gutenbergova Biblija, 1455.*** – Johannes Gutenberg
- Do 1450. g. sve su knjige bile ručno izrađivane ili prepisivane, a vlasnici su bili uglavnom bogati pojedinci, svećenici ili samostani.
- Kada je Johannes Gutenberg izumio mehanički tiskarski stroj došlo je do revolucije u proizvodnji knjiga. Gutenbergova je *Biblija* bila kopija latinske *Biblije Vulgate*, koju je u 4. st. preveo sv. Jeronim, veliki crkveni otac, naših korijena. Biblija je bila prva knjiga tiskana u Europi uporabom masovno proizvedenoga pokretnoga sloga.
- Ne zna se koliko je *Biblija* sveukupno tiskano, do danas je sačuvano 48 primjeraka u raznim svjetskim knjižnicama.

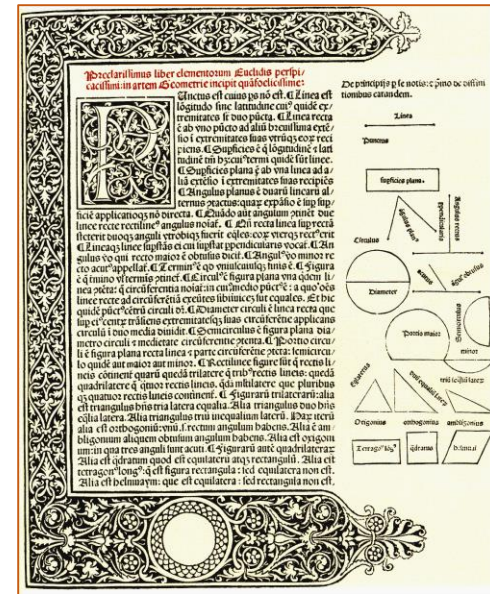
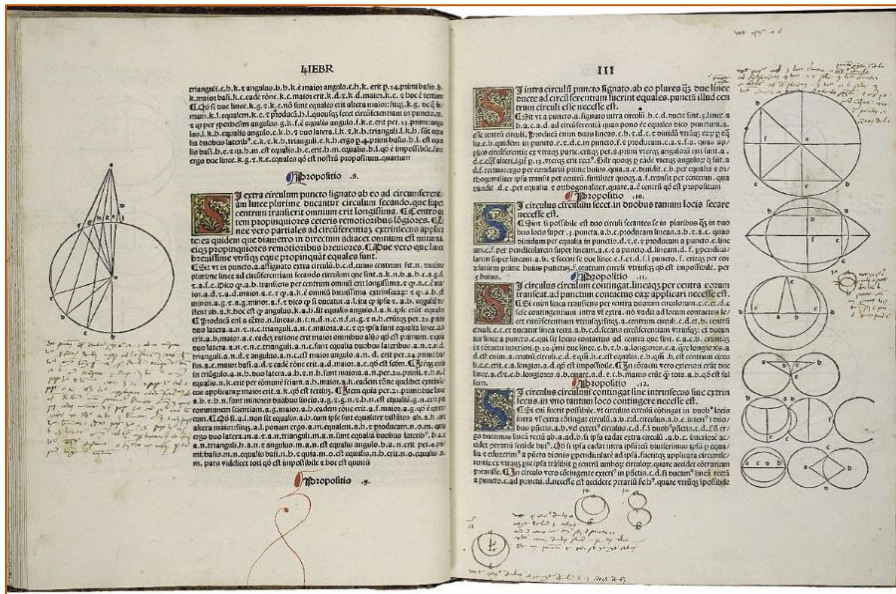
Gutenbergova Biblija je tisak prvog prijevoda Biblije na latinski jezik tzv. Vulgata. Sačuvano je 11 primjeraka na pergamentu i 48 na papiru. Prelistaj u [Sveučilišnoj knjižnici Goethe Universitaet u Frankfurtu na Majni](#)

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

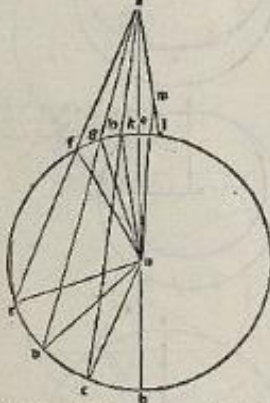

- **Elementi** – Euklid, istaknuti grčki matematičar
- Euklidovi **Elementi** najutjecajniji su matematički spis ikad objavljen, sastavljen oko 300. g. pr. Kr. u Aleksandriji.
- U njemu je Euklid izložio sva poznata matematička znanja koja su Grci u svijetu do tad poznavali.
- Prvo tiskano izdanje bila je **Elementa geometriae**, kao prvi tiskani udžbenik matematike, objavljen 1482. u Veneciji.

trianguli. c. b. k. e. angulus. b. b. k. e. maior angulo. c. b. k. erit p. 24. primi basis. k. k. maior basi. k. e. eade rone. k. e. maior erit. k. d. e. k. d. maior. k. e. e hoc e tertium. Quid si due linee. k. g. e. k. e. no sunt equaliter. erit altera maior: sitq. k. g. vo q. in man. k. l. equaliter. k. e. e. producat. l. l. quousq. fecit circumferentiam in puncto. n. e q. per spotbelum angulo. g. k. f. e. equalis angulo. f. k. e. erit per. 13. primi: angulo. l. k. b. equalis angulo. c. k. b. q. tuo latera. l. k. e. k. b. trianguli. l. k. b. sit equalis duobus laterib. c. k. e. k. b. trianguli. c. k. b. ergo p. 24. primi basis. b. l. est equalis basi. b. e. e. q. b. n. est equalis. b. e. erit. b. m. equalis. b. l. qd e impossibile. sine ergo due linee. k. g. e. k. e. equaliter qd est nostru propofitum. quartum

Propofitio .8.

Extra circulum puncto lignato ab eo ad circumferentiam linee plurime ducantur circumferentiam secando. que super centrum tranfiterit omnium erit longiffima. Cetero quatenus propinquiores ceteris remotioribus longiores. Ceterum vero partiales ad circumferentiam extrinsecas applicate: ea quidem que diametro in directam adiacet omnium est maxima. ceteris propinquiores remotioribus breviores. Ceterum vero que linee breviffime vtriusq. eque propinquat equaliter sunt.

Est vt in puncto. a. lignato extra circulu. b. c. d. cuius centrum sit. n. vtriusq. plurime linee ad circumferentiam secando circulum que sint. a. k. n. b. a. b. e. a. g. d. e. a. f. e. ipso q. a. b. tranfiterit per centrum omnium erit longiffima. e q. a. c. e. maior. a. d. e. a. d. maior. a. e. e. q. a. h. e. omnium breviffima extrinsecas: e q. a. b. e. minor. a. g. e. a. g. minor. a. f. e. dico qd si vocatur. a. l. ita qd ipse. a. b. equalis vt fuerit ab. a. k. hoc est qd angulus. k. a. b. sit equalis angulo. l. a. k. ipse erit equalis. Producat enim a centro. n. lineas. n. e. n. d. n. e. n. f. n. g. e. n. h. ceterisq. per. 20. primo duo latera. a. n. e. n. c. trianguli. a. n. e. n. c. maior. a. e. e. q. ipse sunt equalis linee. ad erit. a. b. maior. a. e. eades rone erit maior omnibus alijs qd est primum. e quo duo latera. a. n. e. n. c. trianguli. a. n. e. n. c. sunt equalia duobus lateribus. a. n. e. n. d. trianguli. a. n. d. e. angulus. a. n. c. est maior angulo. a. n. d. erit per. 24. primi: basis. a. e. maior basi. a. d. e. eade rone erit. a. d. maior. a. e. e. qd est scdm. Ceterisq. equis in triangulo. a. n. b. duo latera. a. b. e. n. b. sunt maiora. a. n. per. 20. primi. e. b. n. equalis. n. k. erit per comune sciam. a. b. maior. a. k. eadem rone quodbet extrinsecas applicat: maior erit. a. k. qd est tertius. Ceterum quia per. 21. primi: due linee. a. b. e. b. n. sunt minores duobus lineis. a. g. e. g. n. e. b. n. est equalis. g. n. erit per communem sciantiam. a. g. maior. a. b. eadem rone erit. a. f. maior. a. g. qd e quartum. Quid si. a. l. non sit equalis. a. b. cum ipse sint equaliter distant ab. a. k. an altera maior: sitq. a. l. ponant ergo. a. m. equalis. a. b. e. producam. n. o. m. qd ergo duo latera. m. a. e. a. n. trianguli. m. a. n. sunt equalia duobus lateribus. b. a. e. a. n. trianguli. b. a. n. e. angulus. m. a. n. est equalis angulo. b. a. n. erit per. 24. primi: basis. m. n. equalis basi. l. n. b. e. quia. m. o. e. equalis. n. b. erit. n. o. equalis. n. m. pars videlicet toti qd est impossibile e hoc est quatu

Propofitio .9.

Intra circuli puncto lignato ab eo pluresq. due linee ducere ad circumferentiam fuerint equaliter. punctu illud centrum circuli esse necesse est.

Est vt a puncto. a. lignato intra circulu. b. c. d. due sint. 3. linee. a. b. a. c. a. d. ad circumferentiam quas pono ee equaliter dico punctum. a. esse centri circuli. Produca enim duas lineas. e. b. e. d. e. e. quida vtriusq. eor. p. e. q. lia. e. b. quidem in puncto. e. e. d. e. in puncto. f. e. producam. e. a. e. f. a. quas ap. p. hio circumferentia ex vtriusq. parte. ceterisq. per. 2. primi vtriusq. anguloz qui sunt. a. d. e. est alter. l. g. p. 13. vtriusq. erit totu. Sicut quousq. eade vtriusq. anguloz q. sunt. a. d. f. rectior: ergo per contactu prime buius. qua. a. e. e. viderit. e. b. per equaliter e. or. thogonaliter ipse tranfit per centrum. similiter quousq. a. f. tranfit per centrum. qua tuncid. d. e. per equalia e orthogonaliter. quare. a. e. centri qd est propofitum

Propofitio .10.

Circulus circulum secet in duobus tantum locis secare necesse est.

Est si possibile est duo circuli secantes se in pluribus qd in duo locis super. 3. puncta. a. b. c. producam lineas. a. b. e. a. c. quas duodam per equalia in punctis. d. e. e. producam a puncto. e. line. am. e. f. per pondicularum super lineam. a. e. e. a puncto. d. lineam. d. f. perpendicularum super lineam. a. b. e. fecerit se que linee. e. f. e. d. f. i puncto. f. ceterisq. per contactum prime buius patens. q. centrum circuli vtriusq. qd est impossibile. per 5. buius.

Propofitio .11.

Circulus circulum contingat lineaq. per centra eorum tranfcat. ad punctum contactus eaq. applicari necesse est.

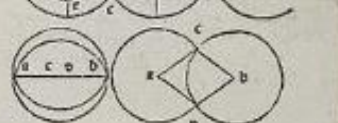
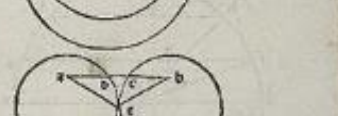
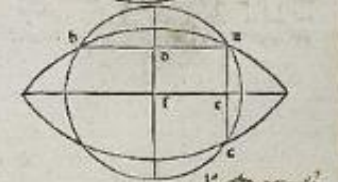
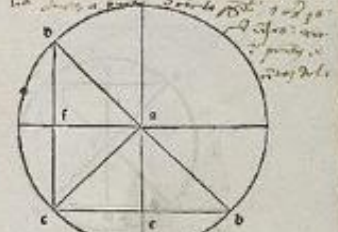
Est enim linea tranfiterit per centra duorum circulorum. e. e. e. d. e. esse contingentiam intra vt extra. no vadit ad locum contactus se/ ter circumferentiam vtriusq. sitq. a. centrum circuli. e. d. e. b. centri circuli. e. e. e. vocatur linea recta. a. b. c. d. secans circumferentiam vtriusq. et vocan tur linea a puncto. e. qui sit locus contactus ad centra que sint. e. a. c. b. cruntq. in contactu interiori. p. 20. primi due linee. e. b. e. b. a. longiores. e. a. qre longiores. a. d. est enim. a. centrum circuli. e. d. e. qm. b. c. e. est equalis. e. b. qm. b. est centrum circuli. e. e. e. erit. e. a. longior. a. d. qd est impossibile. In contactu vero exteriori erit due linee. a. d. e. b. longiores. a. b. equare. a. d. e. c. b. maior erit q. tota. a. b. qd est sal tem.

Propofitio .12.

Circulus circulum contingat line intranssecio sine extrinsecis in vno tantum loco contingere necesse est.

Est enim fuerit possibile. vt circulus circuli contingat in duob. locis intra vt extra contingat circuli. a. b. c. d. circuli. a. b. e. ceteri. e. vno/ bus punctis. a. b. vel exteri. circuli. c. d. f. i duob. punctis. e. d. f. h. er/ go duobus lineis rectis ab. a. ad. b. si ipse cadat extra circulu. a. b. e. interiori ac/ tider primum secide bur. Qd si ipse cadat intra ipfius: vniuerfimus ipse p. equal/ ita e. eduxerim. a. puncto dicentis perpendiculariter ad ipfa. fueritq. applicata circumscri/ ptio: ite ex vtriusq. pte ipse tranfit p. centrum amboz. circuloz. quare accidet eorumum p. miffis. In circulo vero contingente exteri in punctis. c. d. f. h. vocantur line. c. d. e. a. puncto. c. ad punctu. d. necesse est accedere primum se b. quare vtriusq. impossibile

Handwritten marginal notes in the top right corner, including phrases like 'not per' and 'ad'.

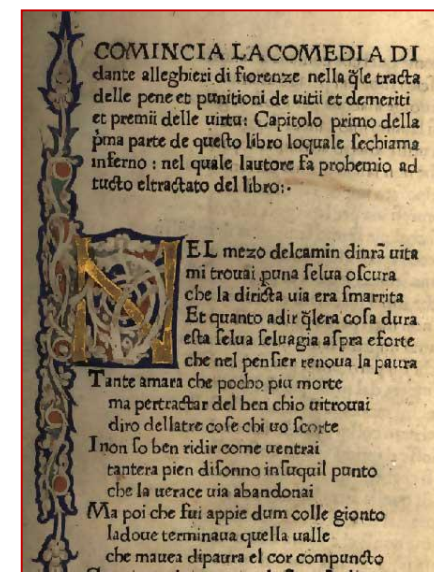
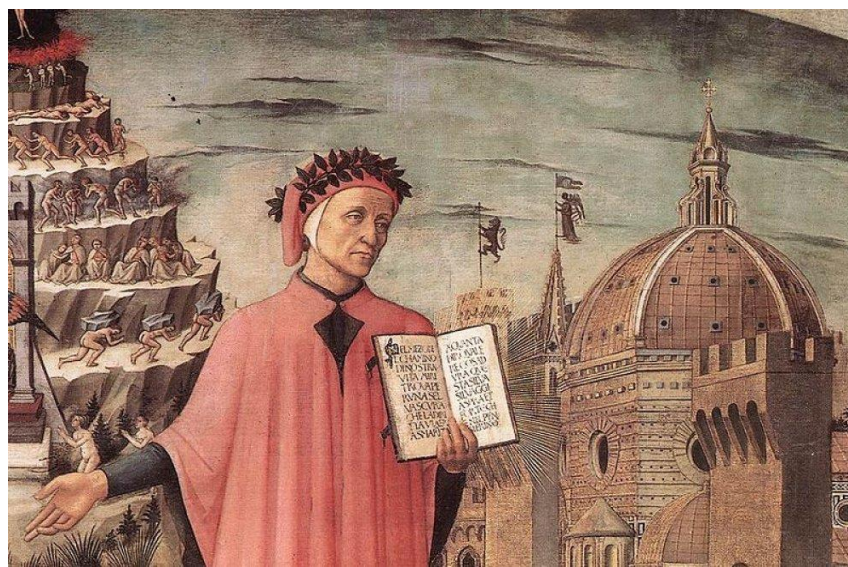

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Božanstvena komedija** – Dante Alighieri (1265.-1321.)
- Danteova **Božanstvena komedija** jedno je od najpoznatijih pjesničkih djela ikad napisanih. Dovršena 1320. g. dok je Dante bio u progonstvu iz rodne Firence u Veroni.
- Božanstvena komedija ima više od 14 000 stihova i priča je o pjesnikovu uzbudljivu putovanju kroz zagrobni život.
- Dante je nadahnuće našao u nizu filozofija, osobito kod sv. Tome Akvinskoga. Spjev ima 3 dijela po uzoru na Sveto Trojstvo (Otac, Sin i Duh Sveti): Pakao, Čistilište i Raj, a svaki dio po 33 pjevanja.

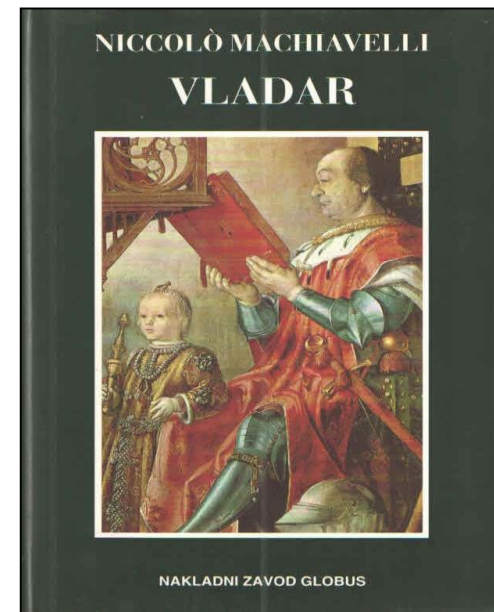
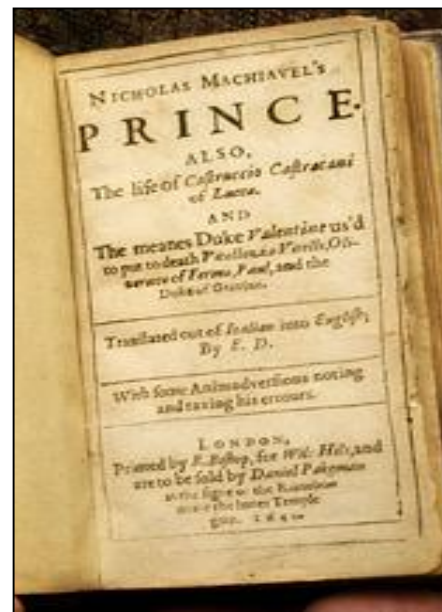
Dante i *Božanstvena komedija*, djelo Domenica di Michelina u katedrali u Firenci. Prelistaj [izdanje iz 1481.](#)
[iz Münchener Digitalisierungszentrum Bavarske nacionalne knjižnice](#)

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Nürnberška kronika ili Schedelova kronika svijeta** Hartmanna Schedela, enciklopedijska je povijest iz svijeta biblijske i klasične perspektive i tehnički najdojmljivija knjiga tiskana u 15. stoljeća, bogato ilustrirana s oko 1800 drvoreza ručno obojanih.
- **Vladar – Niccolo Machiavelli**, iako je knjiga napisana prije više od 500 godina i dalje se smatra jednom od najvažnijih rasprava o političkoj moći. Po njemu je skovan pojam *makijavelizam*, sinonim za podmuklost i beskrupuloznost u politici i životu.

NICCOLÒ MACHIAVELLI

VLADAR

THE PRINCE;

Written by
Nicholas Machiavelli,
Secretary and Citizen
of *Florence.*

CHAP. I.

*How many sorts of Principlities
there are, and how many wayes
they are attained to.*

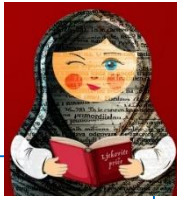
ALl States, all Dominions
that have had, or now
have rule over men, have
been, and are, either
Republicques, or Principlities.
Principlities are either heredita-
ry, whereof they of the bloud of
the Lord thereof have long time
B been

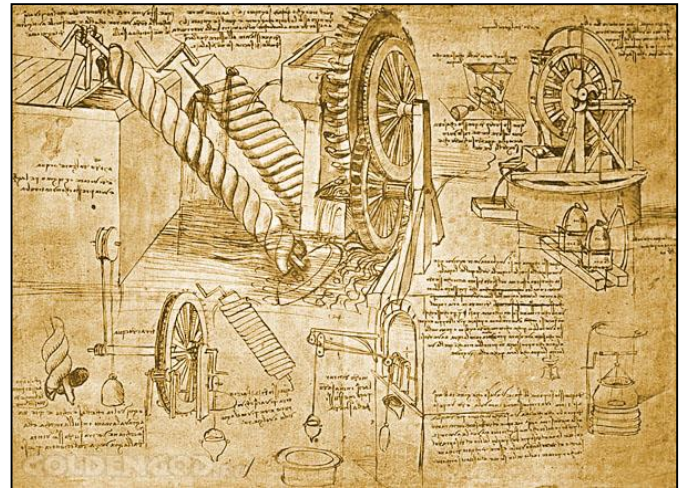
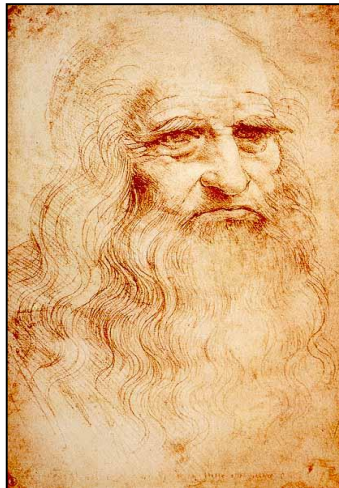
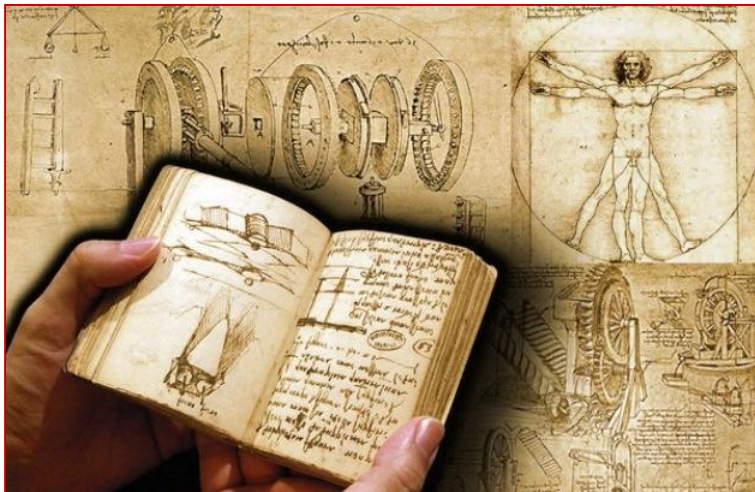
NAKLADNI ZAVOD GLOBUS

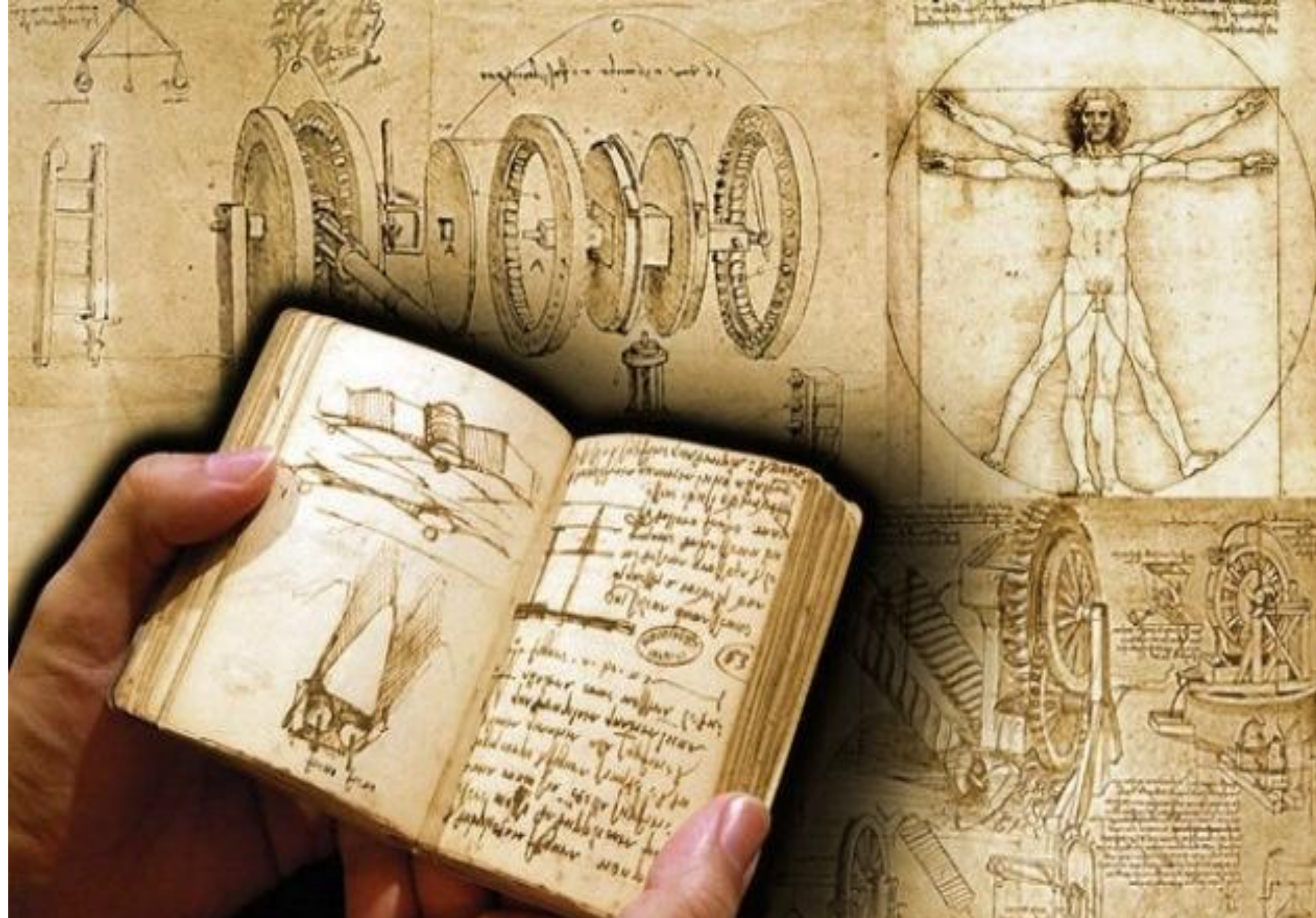
Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Leicesterski kodeks, 1506.** – zbirka je znanstvenih tekstova zapisanih u bilježnici talijanskog erudita **Leonarda da Vincija**.
- U svoj **Codex Leicester Leonardo** je ucrtao i upisao svoje zanimanje za svijet oko njega, kao i njegovo vjerovanje da se taj svijet može objasniti isključivo detaljnim promatranjem. Njegov je *Kodeks* preteča znanstvene revolucije do koje je došlo u 17. i 18. stoljeću.
- **Leonardo da Vinci bio je jedan od najvećih kreativnih umova u povijesti. Najpoznatiji je kao slikar i autor Mona Lise, no bio je i nadaren kipar, inženjer, izumitelj i znanstvenik. Nadahnjujuće je da je jedna osoba nastavila tjerati samu sebe i da je otkrila da je znanje samo po sebi nešto najljepše što postoji.** (Bill Gates, sadašnji vlasnik *Leicesterskog kodeksa*)

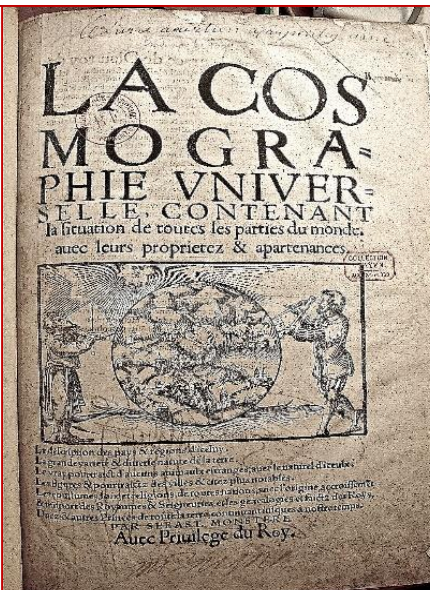
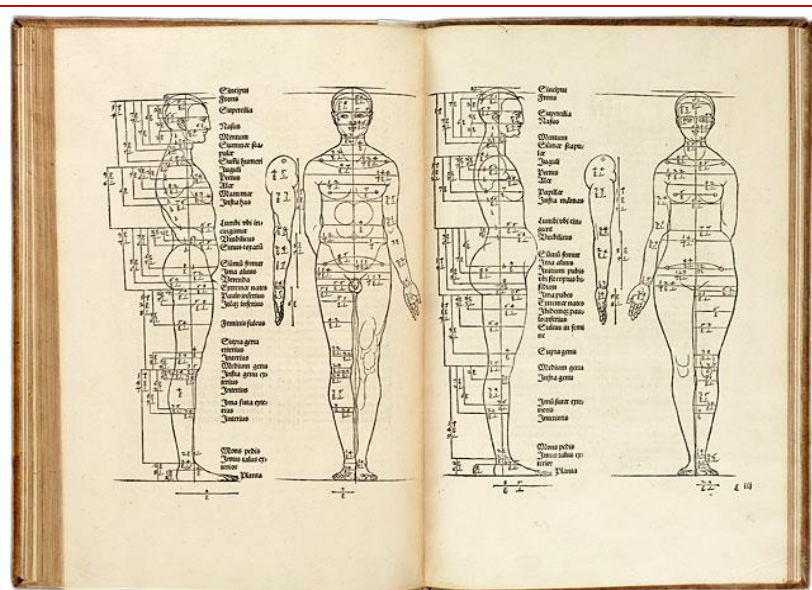
Osnivač Microsofta **Bill Gates**, poznat kao strastveni čitatelj, u svojoj knjižnici ima mnoštvo rijetkih knjiga, a 1994. g. je kupio **Codex Leicester**, bilježnicu rukopisa **Leonarda da Vinci**, iz 16. st. za 30 milijuna dolara.

Tiskana knjiga, 1450. – 1649.

- **Četiri knjige o ljudskim proporcijama** – znamenito djelo **Albrechta Dürera**, ilustrirano je istraživanje ljudskog tijela kroz sve faze života. **Držim da je savršenstvo oblika i ljepote sadržano u svim ljudima.**
- **Kozmografija** – **Sebastian Münster**, jedno od najpopularnijih djela objavljenih u 16. st., kao prvi ilustrirani vodič po poznatome svijetu, enciklopedijskog formata u 6 svezaka, objavljen na njemačkom jeziku, a knjiga se temeljila na djelu grčkog matematičara Ptolomeja, oko 150. g. pr. Kr.

Precizni anatomske crteži njemačkog slikara A. Dürera, jednog od najvećih predstavnika renesanse.

Carta antea a seipso

LA COSMOGRAPHIE VNIVERSELLE. CONTENANT la situation de toutes les parties du monde. avec leurs proprietéz & appartenances.

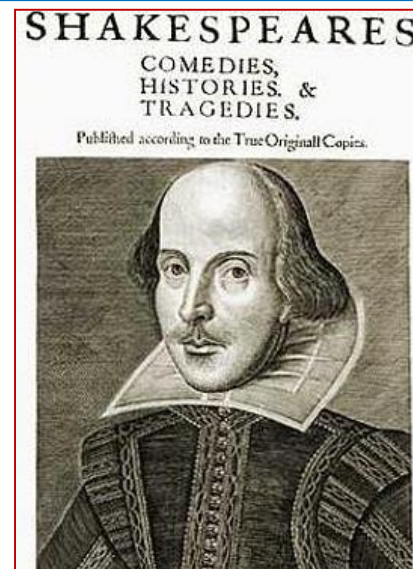
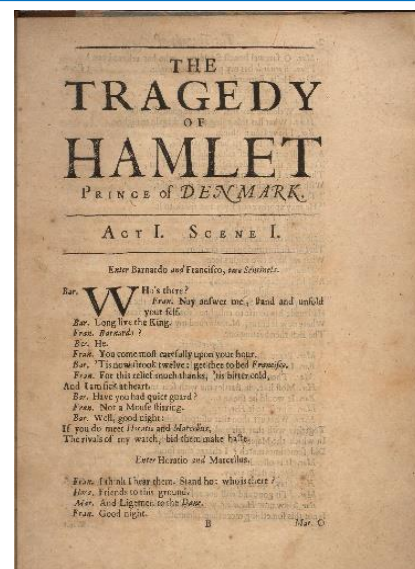
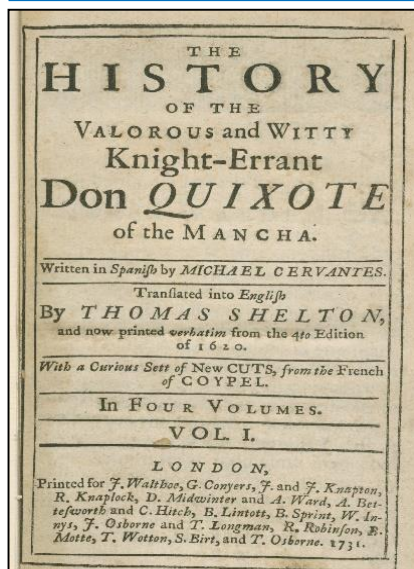
La description des pays & régions d'iceluy.
La grandeur, variété & diversité de la terre.
Le vray port & tel d'iceluy animaux estranges, avec leur nature d'iceluy.
Les figures & portraitsz des villes & cités plus notables.
Les coutumes, loix, & religions de toutes nations, avec l'origine, accroissement & décadence des Roïumes & Seigneuries, & des empires & fiefs des Rois, Princes, & autres Princes de tout le monde, comme au présent temps.
PAR SEBASTIEN MONESTRE
Avec Privilège du Roy.

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

- **Don Quijote**, roman **Miguela de Cervantesa Saavedrae**, objavljen 1605. i 1615., smatra se prvim modernim romanom. Dotiče se tema klase, moralnosti i ljudskih prava, kombinira humor, fantaziju i brutalnost, društvenu kritiku na način neviđen do tada. Izvršio je veliki utjecaj na pojavu romana u kasnijoj europskoj književnosti.
- **William Shakespeare** – autor mnogih povijesnih drama, komedija, tragedija i soneta (napisao je najmanje 37 knjiga i surađivao na mnogima), jedan od najpoznatijih pisaca na engleskom jeziku, ostao je i do danas najbolji i najizvođeniji dramatičar svih vremena.

RETRATO DE CERVANTES DE SAAVEDRA
POR EL MISMO.

El pintor Juan de Silva

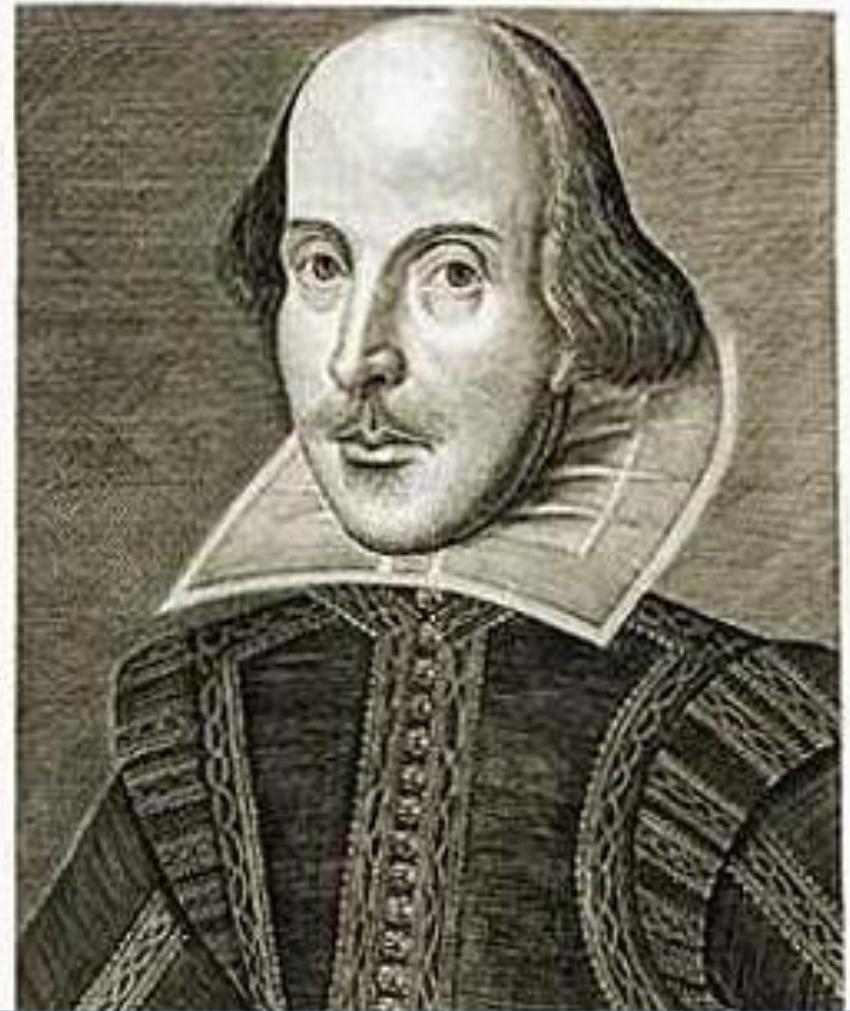
Vida Cervantes p. 1

Geo. Borne London Sculp.

SHAKESPEARES

COMEDIES,
HISTORIES, &
TRAGEDIES.

Published according to the True Originall Copies.

Prelistaj u [La Biblioteca Digital Hispánica](#)

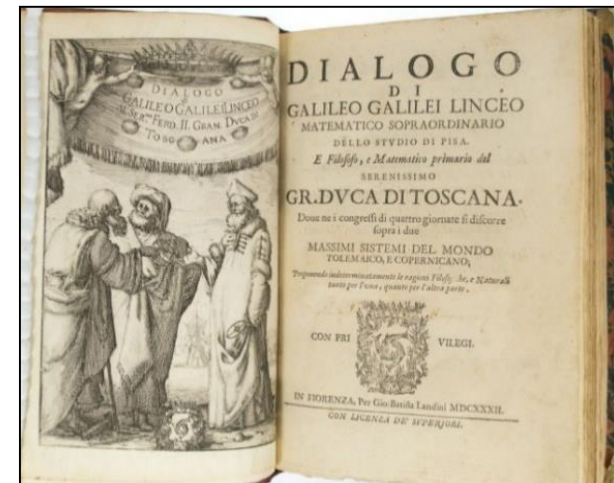
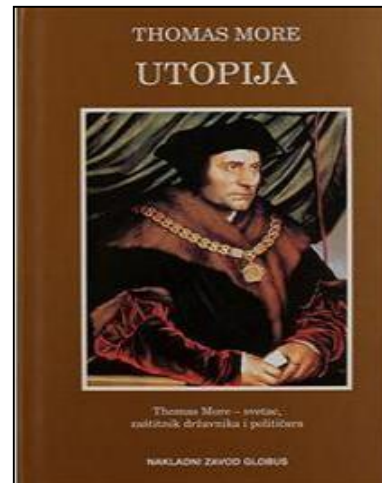
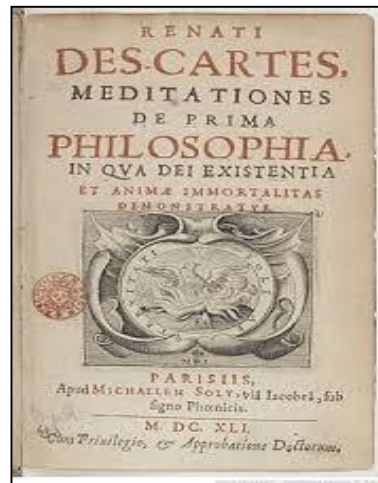
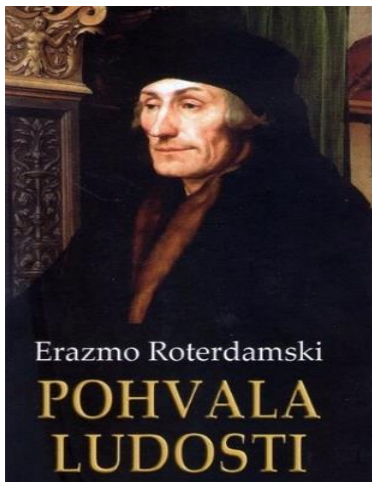
Prelistaj u [Bodleiani](#)

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

- ***Pohvala ludosti***, 1511. – Erazmo Roterdamski, zagovornik vjerske tolerancije i slobode misli uopće.
- ***Utopija***, 1516. – Thomas More, spada u najvažnija klasična djela političke misli, i pored Machiavellijevog Vladara smatraju se knjigama koje su odredile nastanak i razvoj moderne političke znanosti.
- ***Dijalog o dvama svjetskim sustavima***, 1632. – Galileo Galilei, osnivač klasične mehanike: *priroda je ukupnost stvari što se mehanički kreću po zakonima matematike*.
- ***Razmišljanja o prvoj filozofiji***, 1641., Rene Descartes, ideal znanstvene filozofije.

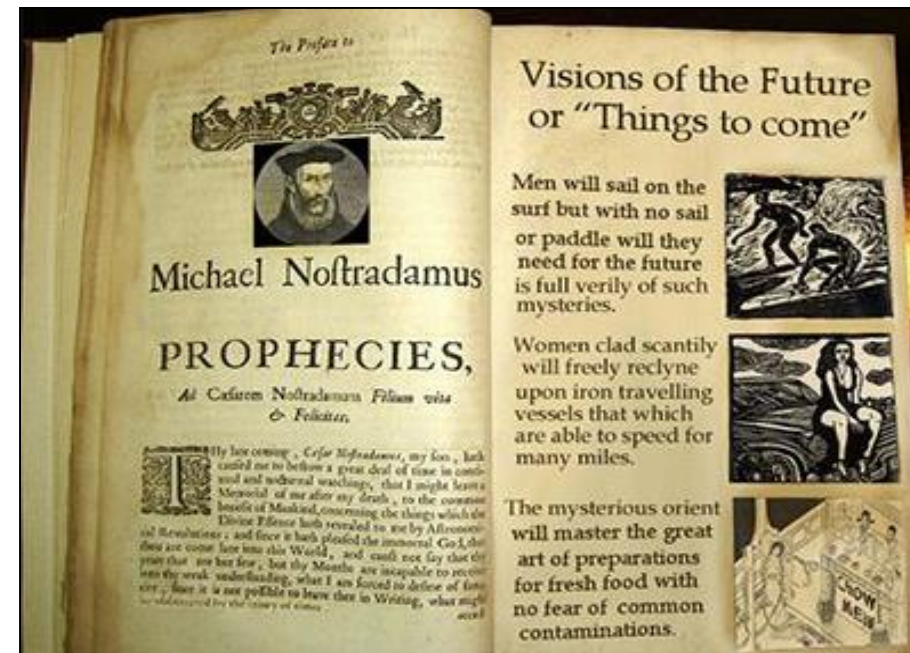
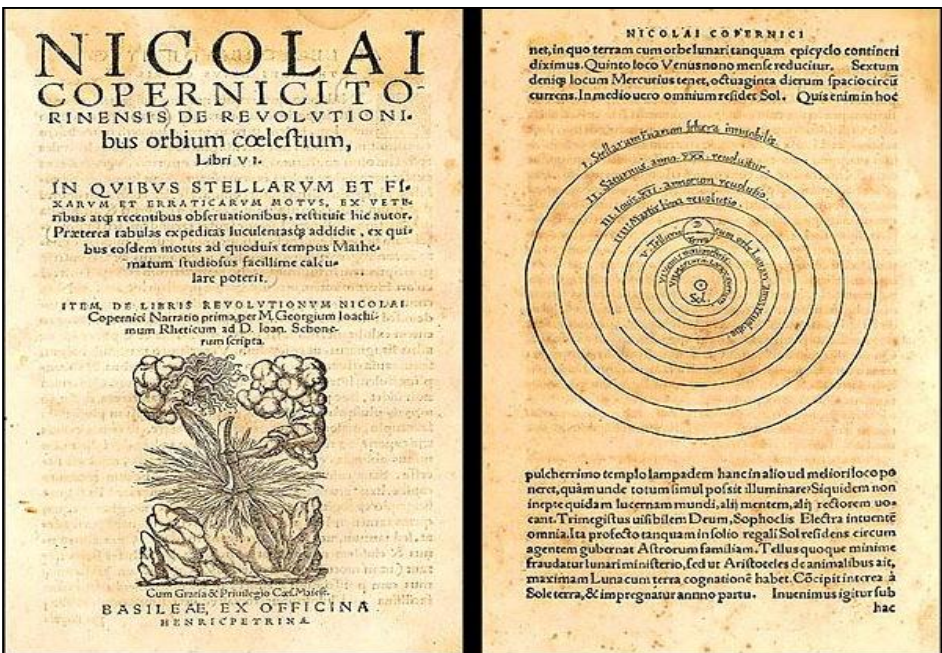

Tiskane knjige, 1450. – 1649.

- ***O gibanjima nebeskih tijela***, 1543.– Nikola Kopernik, spoznaje o antropocentričkoj i geocentričnoj slici svijeta.
- ***Proročanstva***, 1555.– Michael Nostradamus, francuski astrolog, fizičar i prorok, autor jedne od najpoznatijih knjiga proročanstava, uspio je predvidjeti neke ključne trenutke u povijesti čovječanstva kao što su teroristički napad 9. rujna u SAD-u, dolazak Hitlera na vlast u Njemačkoj...

110-370

ENCYCLOPÉDIE,

OU

DICTIONNAIRE RAISONNÉ DES SCIENCES, DES ARTS ET DES MÉTIERS,

PAR UNE SOCIÉTÉ DE GENS DE LETTRES.

Mis en ordre & publié par M. *DIDEROT*, de l'Académie Royale des Sciences & des Belles-Lettres de Prusse; & quant à la PARTIE MATHÉMATIQUE, par M. *D'ALEMBERT*, de l'Académie Royale des Sciences de Paris, de celle de Prusse, & de la Société Royale de Londres.

*Tantum series juncturaque pollet,
Tantum de medio sumptis accedit honoris!* HORAT.

TOME PREMIER.

Enciklopedija ili razumski rječnik znanosti, umjetnosti i obrta, ur. Denis Diderot i Jean d'Alembert (1751. – 1772. g.) – Francuska
“Namjera enciklopedije je okupiti sve znanje razbacano po Zemljinoj površini, tako da naši potomci, postajući učeniji mogu postati časniji i sretniji.” Prelistaj u [Digitalnoj knjižnici Gallica](#) Francuske nacionalne knjižnice

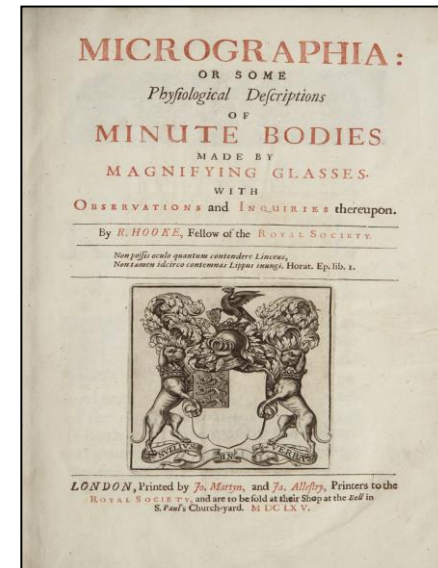
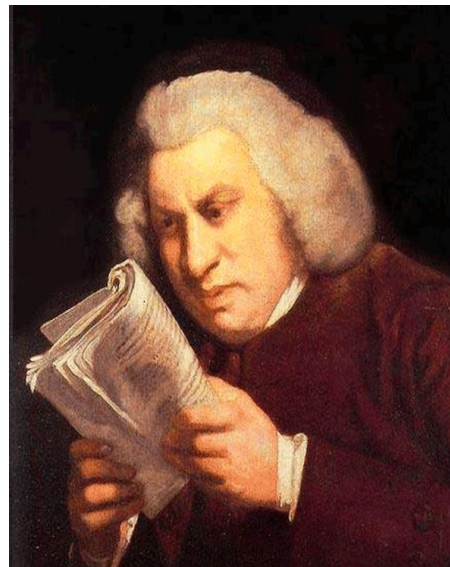
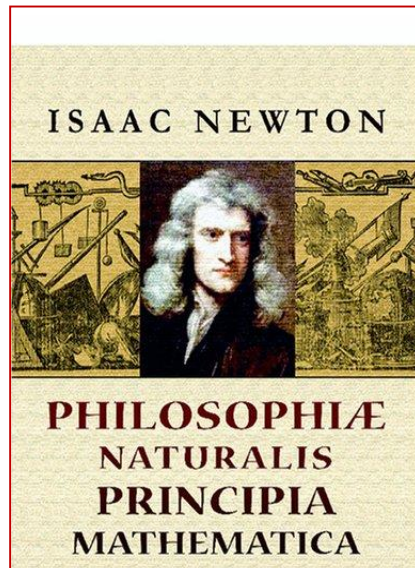
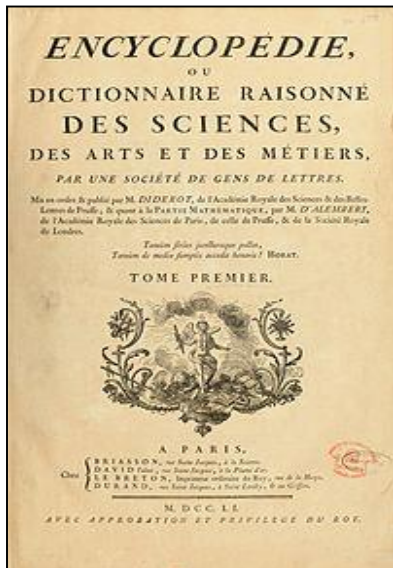
HORTUS EYSTETTENSIS, Basilius Besler, 1613. g. Njemačka; najljepše ilustrirano botaničko djelo s početka 17. st. s 367 ručno obojenih ilustracija. Hortus Eystettensis je raskošan florilegij vrtova oko episkopske palače biskupa Johanna Konrada von Gemmingena. Prelistaj na portalu [Bavarikon](#)

Tiskane knjige 1650. – 1900.

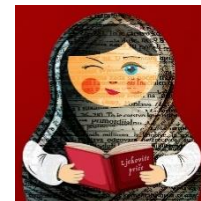

- **Mikrografija, 1665. – Robert Hooke**
- **Matematička načela filozofije prirode, 1687. – Isaac Newton**
- **Enciklopedija ili razumski rječnik, 1751. - 1772. - Denis Diderot i Jean d' Alembert**
- **Rječnik engleskoga jezika, 1755. – Samuel Johnson**
- **Bukolike, Georgike i Eneida, 1757.– Vergilije**

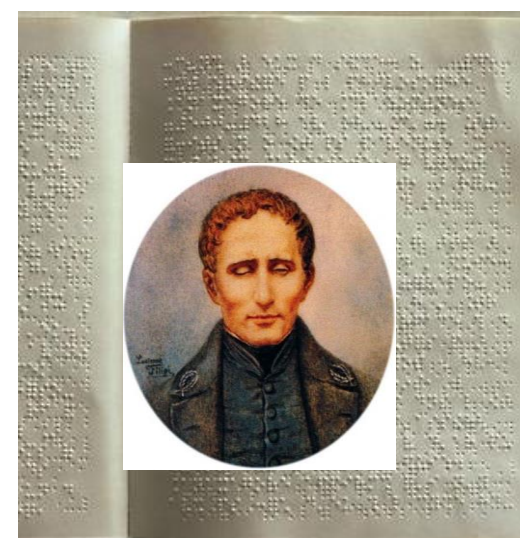
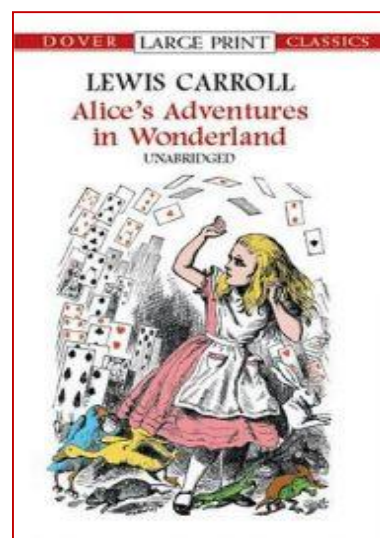
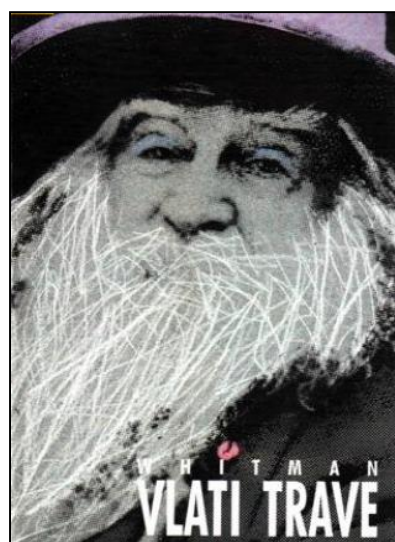
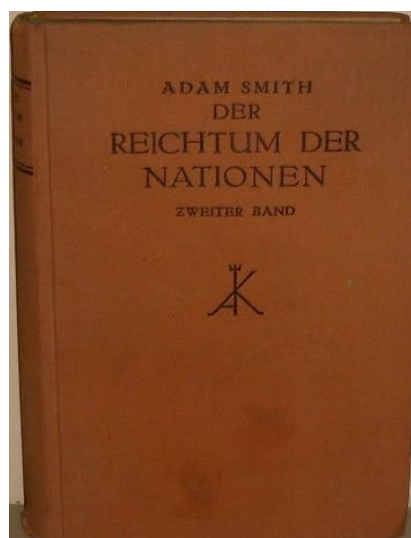
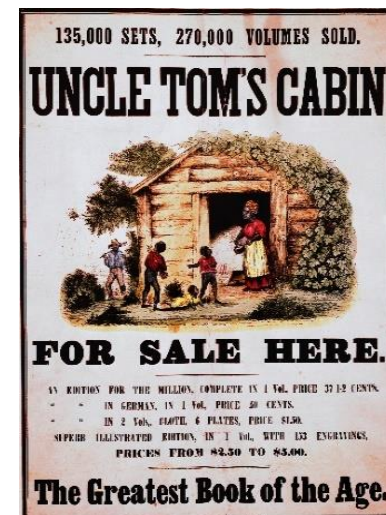

Tiskane knjige 1650. – 1900.

- **Bogatstvo naroda, 1776.** – Adam Smith, škotski ekonomist, koji zagovara unio je nove ideje, ističe prirodnu slobodu pojedinaca, zagovarao je liberalizam.
- **Postupak pisanja riječi, glazbe i pjesama točkicama, 1829.** – Louis Braille (za slijepe osobe)
- **Čiča Tomina koliba, 1852.** – Harriet Beecher Stowe
- **Vlati trave, 1855.** – Walt Whitman
- **Alica u zemlji čudesa, 1865.** – Lewis Carroll

ÆSOP'S FABLES

Illustrated Junior Library

WITH DRAWINGS BY Fritz Kredel

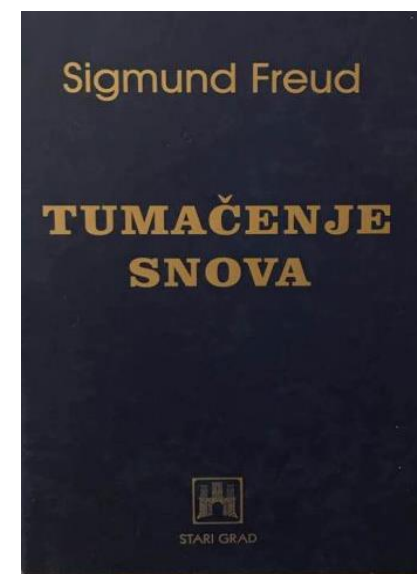
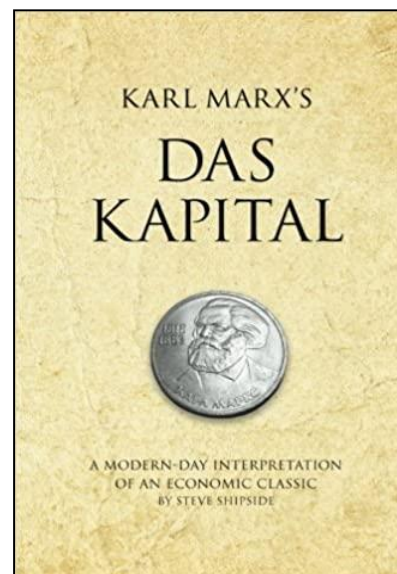
GROSSET & DUNLAP & Co. Publishers

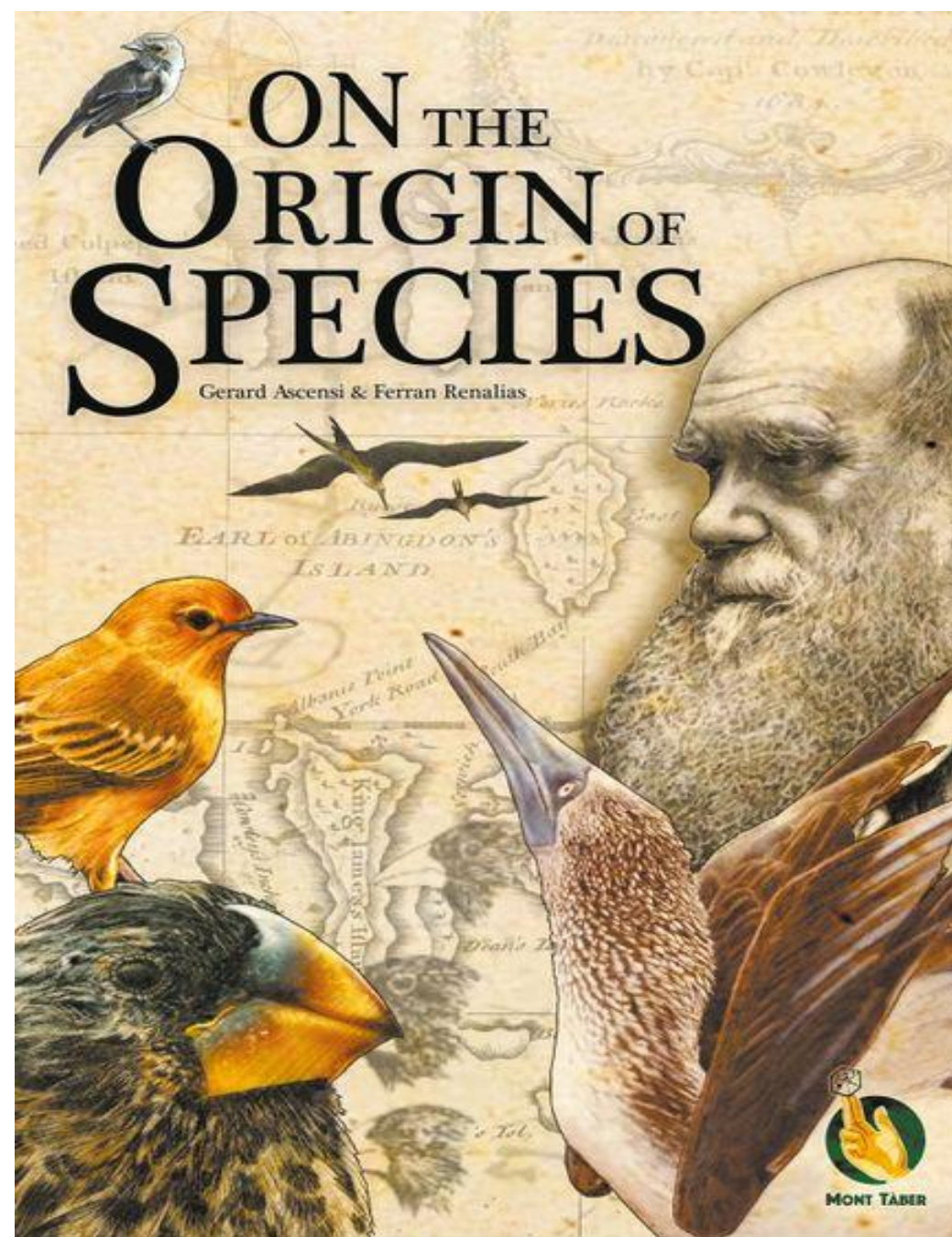
Tiskane knjige 1650. – 1900.

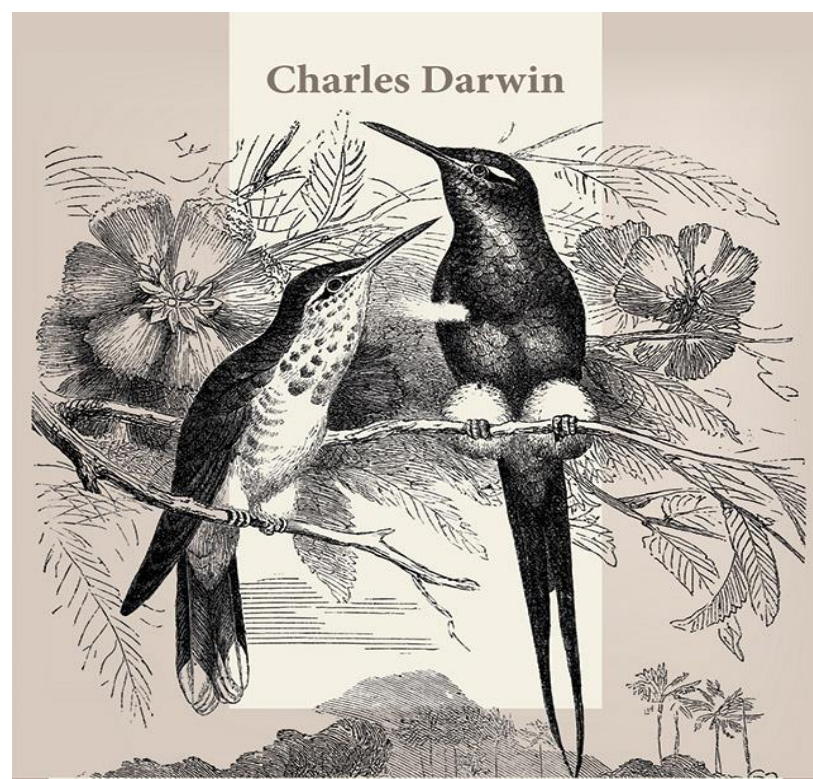
- **Kapital**, 1867. – Karl Marx, politički i teorijsko-ekonomski tekst
- **Kritika čistog uma**, 1781. – Immanuel Kant, njemački filozof (etika, metafizika, epistemologija)
- **Tako je govorio Zaratustra**, 1883. – Friedrich Nietzsche, njemački filozof (etika, metafizika, epistemologija, estetika, jezik) - *übermensch*
- **Tumačenje snova**, 1899. – Sigmund Freud - psihoanaliza

O podrijetlu vrsta, 1859. – Charles Darwin

PODRIJETLO ČOVJEKA I ODABIR OVISAN O SPOLU

I.

SK **školska knjiga**

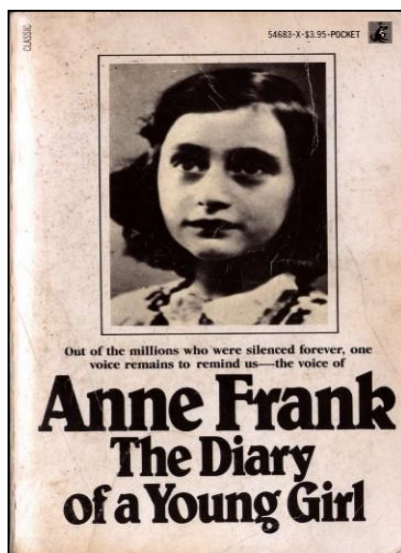
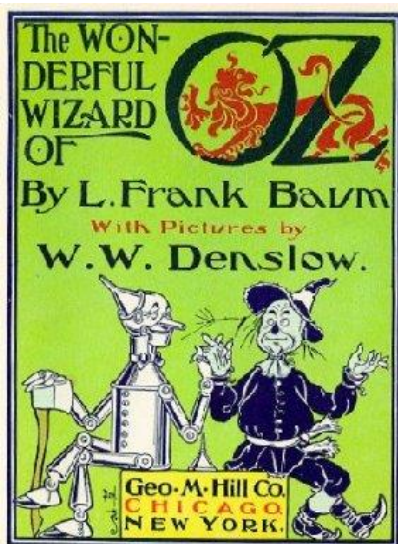
“Jedan opći zakon koji vodi napretku svih organskih bića, odnosno da se množe i mijenjaju, dopušta najjačima da žive, a najslabijima da umru.” Darwin
Prelistaj u digitalnoj zbirci [Darwin Online](#)

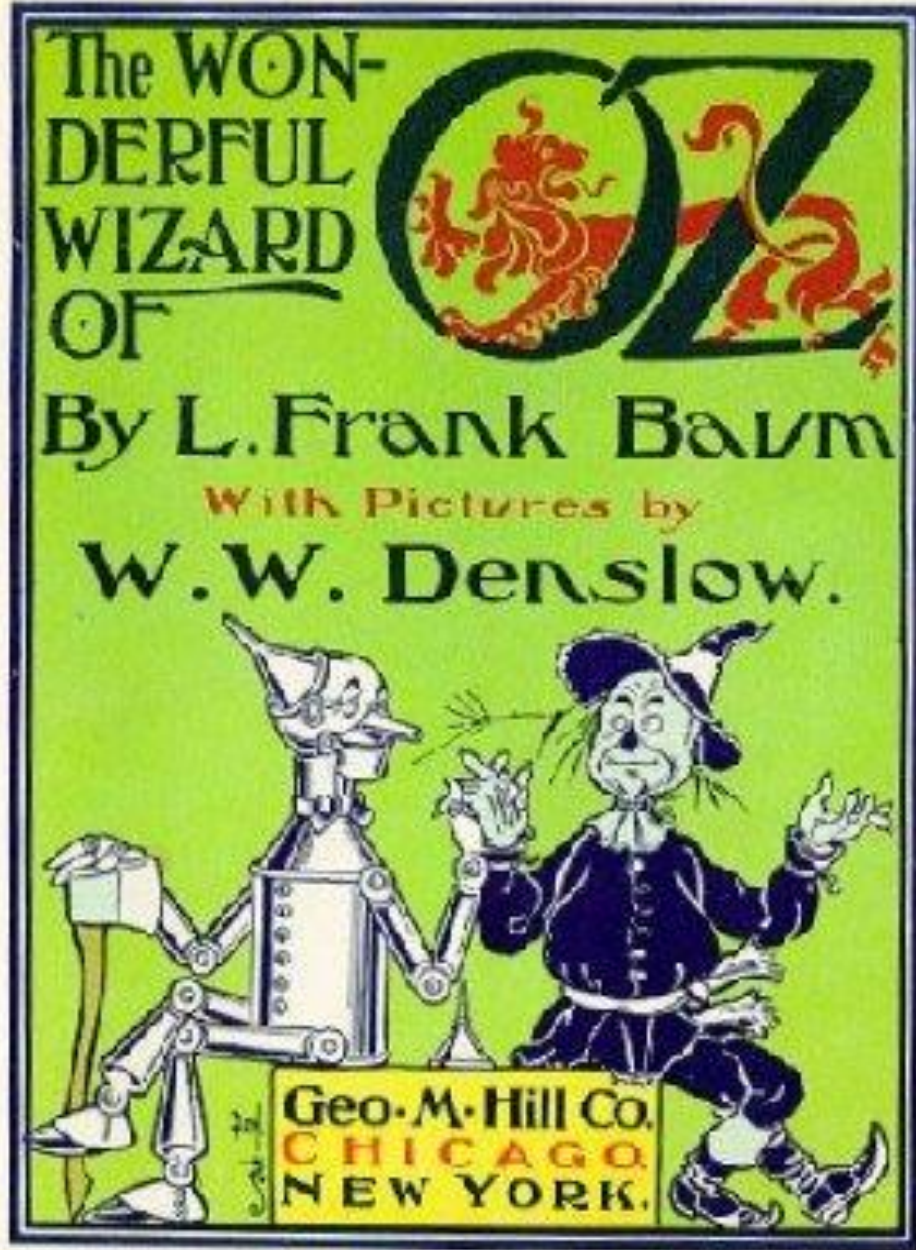
Knjige tiskane nakon 1900.

- **Čarobnjak iz Oza, 1900.** – **Lyman Frank Baum** (prva američka bajka, prevedena na više od 50 jezika, adaptirana u broadwayski mjuzikl, nekoliko nijemih filmova te klasik glazbenog filma).
- **PENGUIN BOOKS, 1935.** – **Allen Lane**, utemeljitelj popularne biblioteke meko uvezanih knjiga, legendarnog dizajna, dostupne široj publici.
- **Dnevnik Anne Frank, 1942.-1944., Nizozemska,** jedan od najpoznatijih dnevnika ikad objavljenih. Frank je pisanje dnevnika započela 1942. s namjerom da opiše vrijeme provedeno u skrivanju, ali ga je odlučila izmijeniti kad je 1943. čula poruku na radiju s pozivom ljudima da sačuvaju svoje dnevnike i pisma za buduće naraštaje. (Posjeti [Muzej Anne Frank](#))

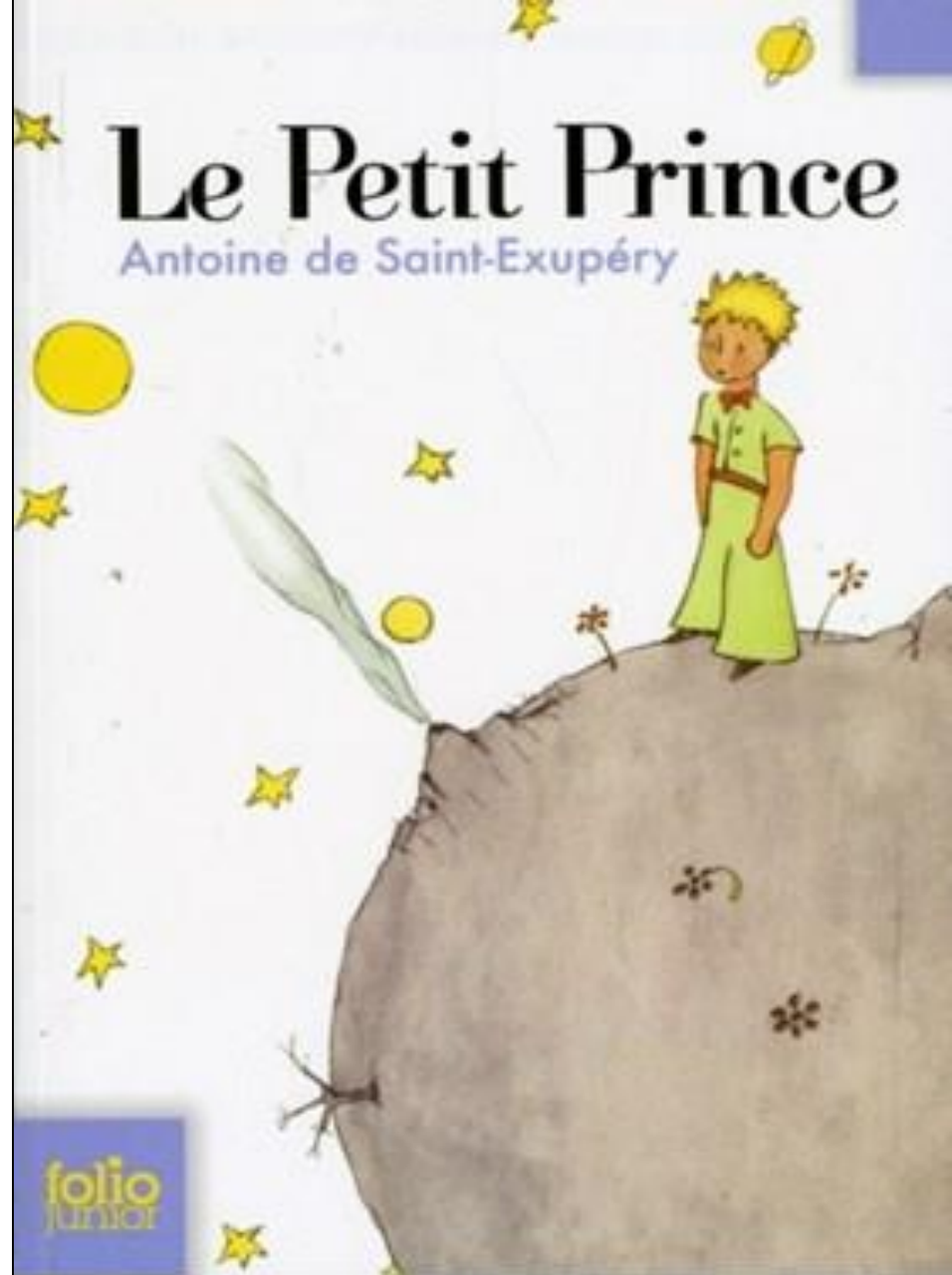

1 9 0 0

Prelistaj [prvo izdanje knjige u Svjetskoj digitalnoj knjižnici Kongresne knjižnice](#)

Mali princ, 1943. – Antoine de Saint-Exupéry, ilustrirana akvarelima samog autora knjige, prevedena na više od 250 svjetskih jezika.

Bajke i priče, Jakob i Wilhelm Grimm

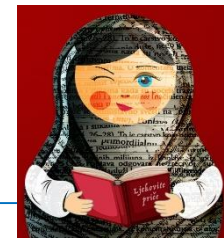
1812. – 1858. g.
Njemačka

“Nije pretjerivanje reći
da su ove priče po
svojoj važnosti odmah
do Biblije.”

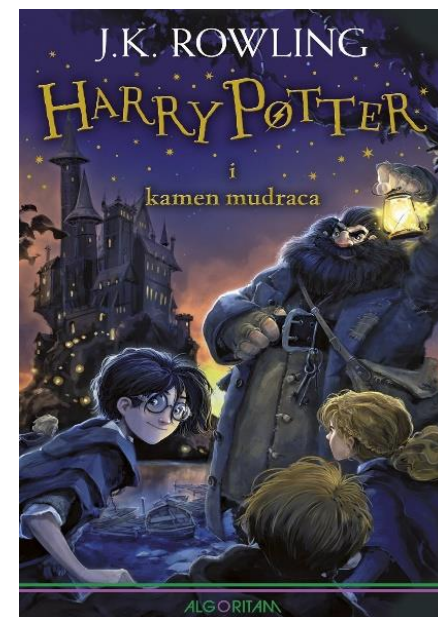
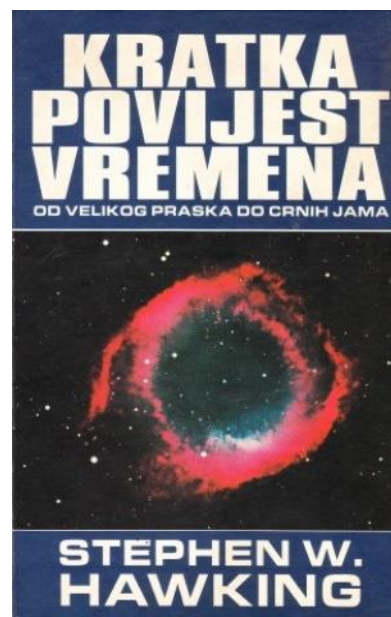
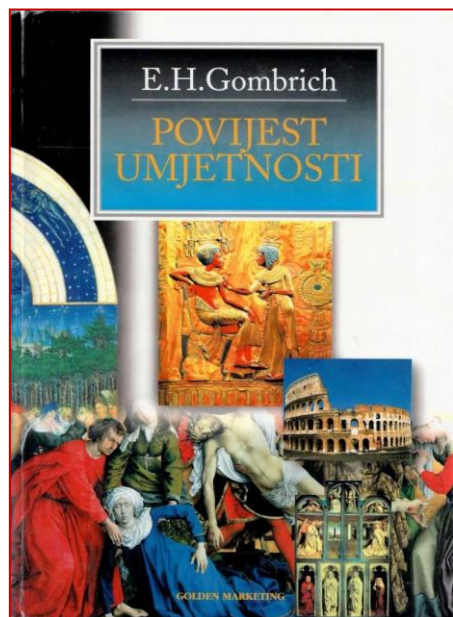
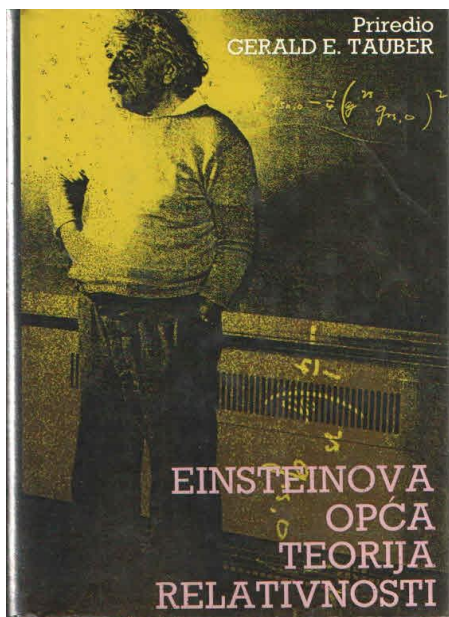
W. H. Auden

Knjige tiskane nakon 1900.

- **Opća teorija relativnosti**, 1916. – Albert Einstein
- **Povijest umjetnosti**, 1950. – Ernst H. Gombrich; **Jansonova Povijest umjetnosti**, 1962. – temeljne knjige iz povijesti umjetnosti
- **Kratka povijest vremena**, 1988. – Stephen Hawking
- **Harry Potter i Kamen mudraca**, 1997. – Joane K. Rowling

Priredio
GERALD E. TAUBER

EINSTEINOVA
OPĆA
TEORIJA
RELATIVNOSTI

Prelistaj Einsteinov [nacrt rukopisa opće teorije relativnosti iz 1912. u digitalnom arhivu Einstein Archives Online](#)

KRATKA POVIJEST VREMENA

OD VELIKOG PRASKA DO CRNIH JAMA

STEPHEN W.
HAWKING

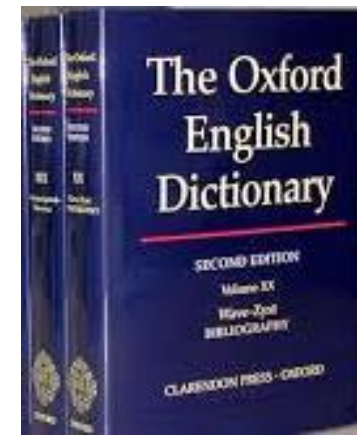
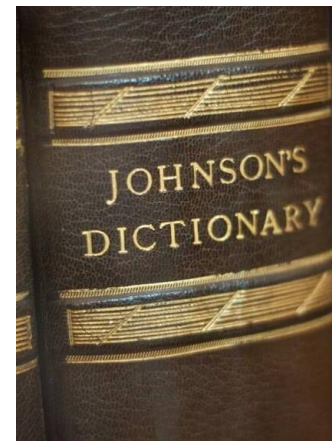
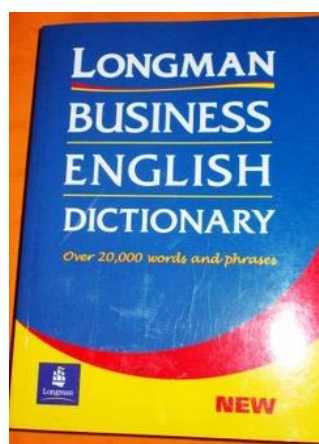
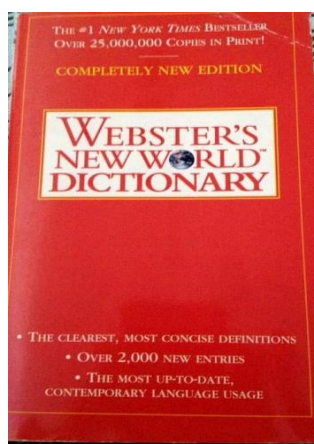
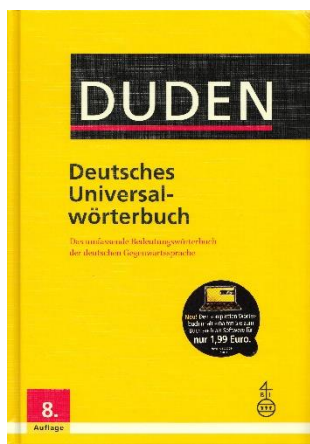
Kratka povijest vremena [Stephena Hawkinga](#), fizičara i jednog od najblistavijih umova objavljena 1988. g. Prodana je u više od 9 milijuna primjeraka.

RJEČNICI koji su mijenjali svijet učenja

- **Websterov rječnik** je u SAD-u postao zaštitni znak za rječnike engleskog jezika, još od 19. st.
- **S. Johnsonov rječnik, 1755.**, dvotomni rječnik pozamašnih dimenzija (114 000 citata iz književnih djela);
- **Oxfordski rječnik, 1928.**; **Longmanov rječnik** u Engleskoj
- **Covarrubiasov španjolski rječnik**, poč. 17. st.
- **Littreov francuski rječnik, 1872.** (s primjerima i pojašnjenjima)
- **Langenscheidtov** njemački rječnik – praktični
- **Dudenov** njemački rječnik - enciklopedijski
- **Calepinov** talijanski rječnik (1502. g. divovski višejezični rječnik)

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

(prema izboru književnika Pavla Pavličića)

BAŠĆANSKA PLOČA

Dragi kamen hrvatske pismenosti

- U crkvi svete Lucije u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku, zahvaljujući bašćanskomu kleriku Petru Dorčiću, pronađen je jedan od najdragocjenijih hrvatskih spomenika – Bašćanska ploča. **Njome započinje pisanje povijesti hrvatskoga jezika i književnosti.**

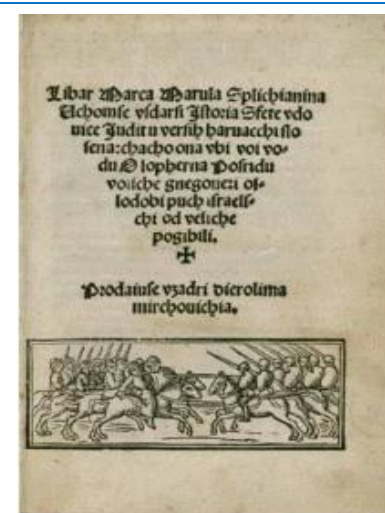
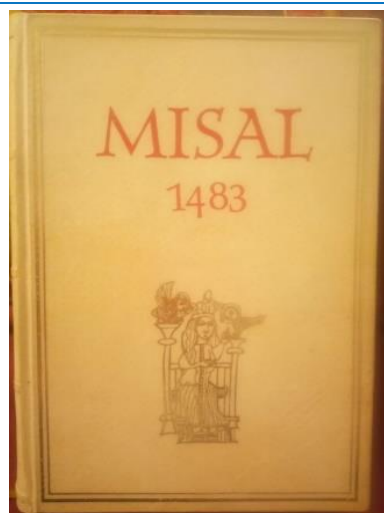
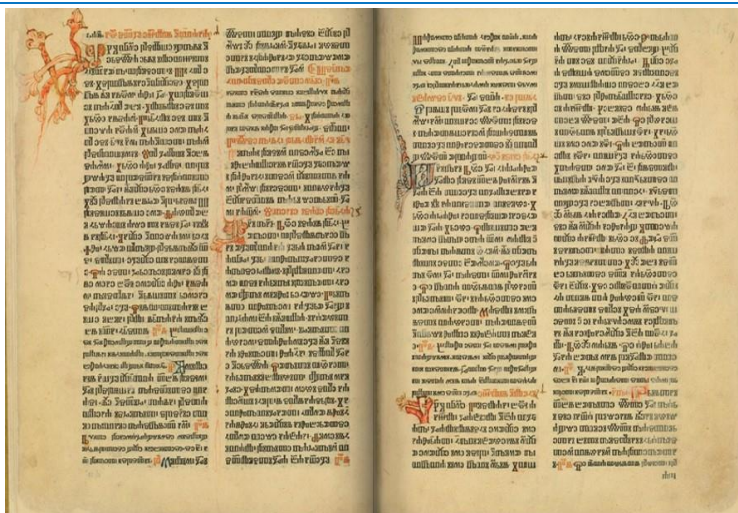
Bašćanska ploča starohrvatski je spomenik, pisan prijelaznim oblikom glagoljice, oko 1100. g. Pronađena je 15. rujna 1851. u crkvi sv. Lucije u Jurandvoru kod Baške na otoku Krku, zahvaljujući bašćanskom kleriku Petru Dorčiću.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Misal po zakonu rimskoga dvora**, 1483. – prva hrvatska tiskana knjiga, i ujedno prvi misal u Europi koji nije tiskan latinicom, nego glagoljicom i hrvatskim jezikom. Nije sigurno utvrđeno je li tiskan u Roču u Istri ili u Kosinju u Lici.
- **Marko Marulić, Judita** – Mleci, 1521., - Marulića često nazivaju **ocem hrvatske književnosti** - on je začetnik naše svjetovne literature. Jezičnu ili nacionalnu komponentu Marulić je istaknuo i na naslovnom listu djela, tvrdeći kako je **Judita u versih harvacki složena**. Još je važniji sadržaj djela, odnosno njegov smisao i poruka, a **Judita** je pokazala da i hrvatski jezik ima svoga Dantea.

Libar Marca Marula Splichianina
Elchomse vidarsi Istoria Sfere vdo
mice Juditu verisb haruacchi slo
lena: chacho ona vbi voi vo
du S lopberna Posridu
votche gnegoueri of
lodobi puch israel
chi od veliche
pogibili.

Prodajuse v zadri dierolima
mirchouichia.

IVAN KRSTOVIC: NABED MARULIĆ

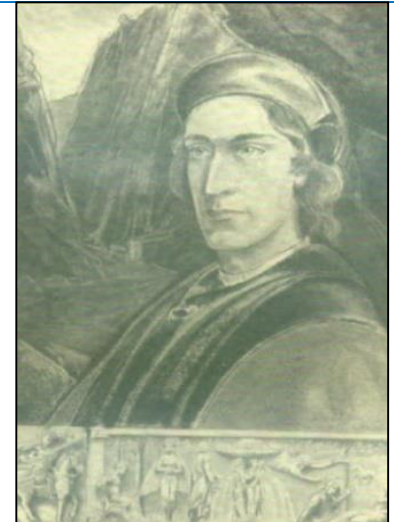
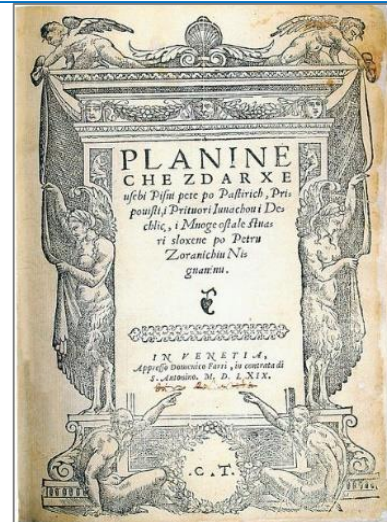
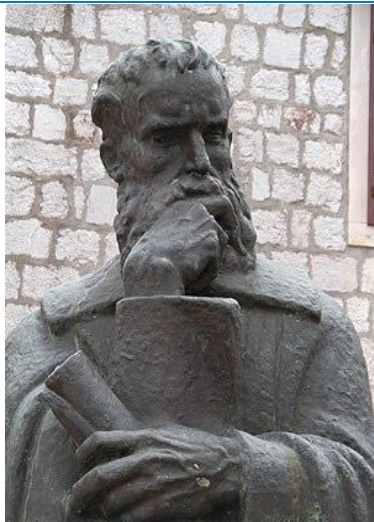
Prošlo je 500 godina od prvog tiska Marulićeve Judite, 1521. godine u Veneciji

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Petar Hektorović, *Ribanje i ribarsko prigovaranje***, Mleci, 1568. Hektorovićevo *Ribanje* jedno je od najoriginalnijih djela europske renesanse, koje je višestruko prevedeno na velike svjetske jezike. Presudan utjecaj na Hektorovića treba tražiti u Marulićevoj moralističkoj pouci i kršćanskoj filozofiji te u hrvatskom humanizmu.
- **Petar Zoranić, *Planine***, Mleci, 1569. Zoranić je poznat kao pisac prvog hrvatskog romana *Planine*, koji ima sve osobine renesansne poetike, a ujedno izražava i specifičnost hrvatske književnosti XVI. st. i njezin nepovoljan položaj u odnosu na ostale europske književnosti, hrvatsku teritorijalnu ugroženost i sve nevolje koje je imao hrvatski narod.

RIBANYE
I RIBARSCHO PRI
GOVARANYE I RAJLI.
CHE STVARI INE SLO.
XENE PO PETRETV
HECTOROVICHIV
HVARANINV.

IN VENETIA APPRESSO
GIOANFRANCESCO
CAMOTIO.

M. D. LXVIII

.C.T.

PLANINE
CHE ZDARXE
*usebi Pisni pete po Pastirich, Pri
pousti, i Prituori Iunachou i Des
chlic, i Mnoge ostale stua
ri sloxene po Petru
Zoranichiu Nis
gnarini.*

IN VENETIA,
Appresso Domenico Farri, in contrata di
S. Antonino. M. D. LXXIX.

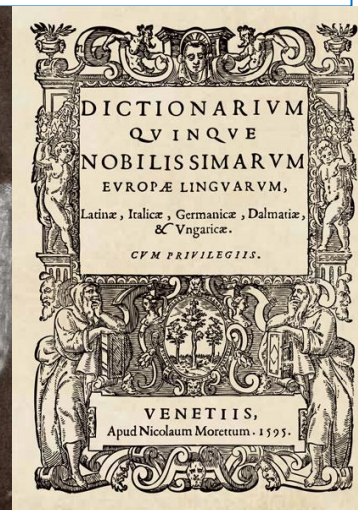
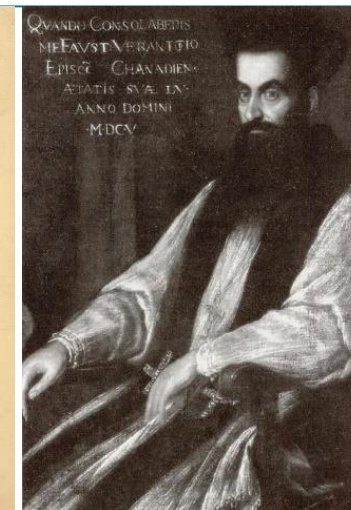
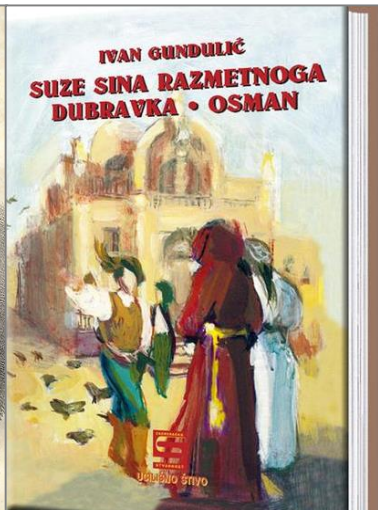
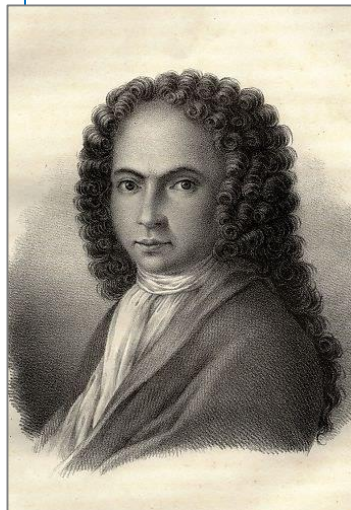
.C.T.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ivan Gundulić, *Osman***, Dubrovnik, 1826. *Osman* je jedno od najvećih djela hrvatske epike po svojim umjetničkim dosezima i po svojoj sudbini. *Osman* je trebao imati dvadeset pjevanja, no ostao je nedovršen, nedostaju mu 14. i 15. pjevanje, koja je u XIX. stoljeću dovršio Ivan Mažuranić. I druga Gundulićeva djela kao: ***Suze sina razmetnoga i Dubravka*** samo potvrđuju veličinu i značaj pjesnika Ivana Gundulića.
- **Faust Vrančić**, knjiga izuma ***Machinae novae***, 1615. i prvi rječnik hrvatskoga jezika: ***Rječnik pet najuglednijih europskih jezika***, Mleci, 1595. Ove su knjige samo mali dio Vrančićevih širokih interesa i višestruke nadarenosti, koje su ga krasile kao renesansnog čovjeka.

S V E S I N A

R A M E T N O G A

G O S P O D I N A G I V A
Frana Gundulichia

V L A S T E L I N A
D V B R O U A C K O G A

I N V E N E T I A , M . D C C . I I I .

Si Vende da Bortolo Occhi Libraro sopra la
Riva de' Schiauoni all' insegna di San Dom-
nico appresso il Ponte della Madonna .
C O N L I C E N Z A D E S U P E R I O R I .

Gundulić: Suze sina razmetnoga

MACHINÆ
NOVÆ
FAVSTI VERANTII
SICENI

CVM DECLARATIONE
LATINA ITALICA
HISPANICA GALLICA
ET GERMANICA

V E N E T I I S
C V M P R I V I L E G I I S

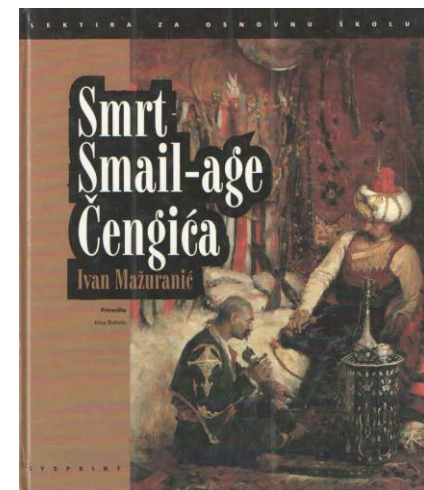
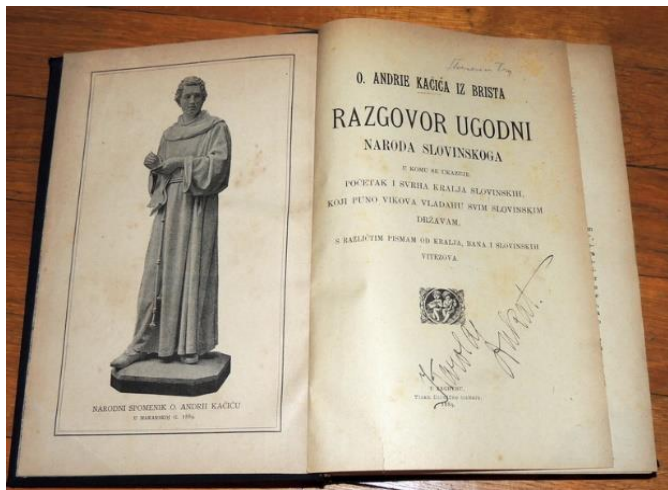
Faus Vrančić: Machinae novae

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Andrija Kačić Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga***, Mleci, 1756. Kačićev je *Razgovor* dugo vremena bila najutjecajnija hrvatska knjiga, koja se u određenim razdobljima mogla naći u gotovo svakoj kući na cijelom našem jezičnom prostoru. Kačić je imao namjeru poučiti prosti puk kroz pjesme koje su bile nalik na narodne, ali i dovoljno učene. To mu je i uspelo, jer je njegova knjiga stekla popularnost, koja je ostala do danas.
- **Ivan Mažuranić, *Smrt Smail-age Čengića***, Zagreb, 1846. romantični spjev u pet pjevanja, zasnovan na stvarnom događaju koji se zbio u našim južnim krajevima. Događaju je dana općeljudska dimenzija, a Mažuranićev se spjev sve do 20. st. smatrao veličanstvenim pjesničkim djelom...

RAZGOVOR U G O D N I NARODA SLOVINSKOGA

*U komuni staroga poverća, i frazha Kralja Slovinski, koji punno viktrik
vlastita frazha Slovinski daruaram, frazhiqim pilman od
Kralja, Bisk, i Slovinski Vlastit.*

izvijen za razgovor Kralja, i slava u frazhi Slovinski

P O F R A

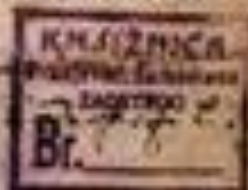
ANDRII CACICHIU I Z B R I I S T A,

*Stoica Jabilasama Reda male Brnje S. Frano, datzave
Pri. Odopirgla i Dalmazii.*

*Eda sama pilangan od slaga, frazhiqim Cacihi, Pija, Izvi, i Bismid od
Nemala Slovinski, i frazhiqim pilgan frazhi Cacihiqim, Slovaki Izvi,
Cacihiqim, Brnje, i od frazhiqim slovaki Izvi, i gromi slovaki.*

PRIKAZANA PRISVITLOMU GOSP. GOSP.

KNEZU LUCI IVANNOVICHIU IZ DOBROTE OD BUKKE KOTORSKE.

U MLECZINA MDCCLIX
PO DOMINIKU LOVIERI.
F. DOPIVICTEGNIEM STARECINE.

UZORNA DJELA IZ HRVATSKE I SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI
KNJIGA I.

SMRT SMAIL-AGE ČENGIĆA

PJESAN
IVANA MAŽURANIĆA

UVOD I BILJEŠKE NAPSAO
DR. DAVID BOGDANOVIĆ
OVLAŠTENI IZDANJE

Odobreno po gosp. Ministru prosvete
S. N. broj 38.292 od 20. decembra 1930

1924.

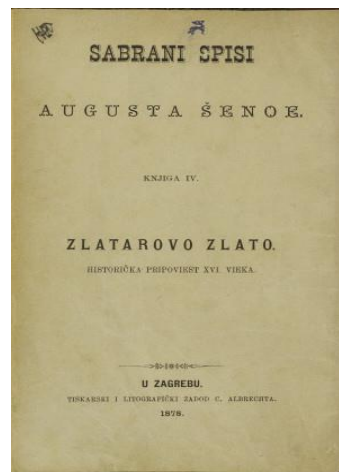
TISAK I NAKLADA ST. KINGLI
KNJIZARA KRALJEVSKOG SVEUCILISTA I JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE
ZAGREB, ILICA 30.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ljudevit Gaj, *Kratka osnova hrvatsko-slavenskoga pravopisanja***, Budim, 1830. U ovoj je knjizi Gaj postavio temelje za pravopisnu reformu koja će se zbiti nešto kasnije, kada je za književni jezik izabrana štokavska ijekavica. ***Kratka osnova*** bila je početak dugotrajnog i važnog procesa, pa je nesumnjivo odigrala povijesnu ulogu u razvoju jezika.
- **August Šenoa, *Zlatarovo zlato***, Zagreb, 1871. Dugo se vremena ova knjiga smatrala prvim hrvatskim romanom, dok se nije otkrilo da je Šenoa imao i prethodnike, ali manje poznate i manje umjetnički uspješne. Svojim je povijesnim romanom Šenoa ponudio publici uzbudljivu i napetu priču, kroz koju je promicao političke i moralne vrijednosti i stvarao hrvatsku čitateljsku publiku, a bio je poticaj mnogim piscima 19. st. da pišu romane.

SABRANI SPISI

AUGUSTA ŠENOE.

KNJIGA IV.

ZLATAROVO ZLATO.

HISTORIČKA PRIPOVJEST XVI. VIEKA.

U ZAGREBU.

TISKARSKI I LITOGRAFIČKI ZADOK C. ALBRECHTA.

1878.

KRATKA OSNOVA
HORVATSKO - SLAVENSKOGA
PRAVOPISAŃA,
POLEG
MUDROLUBNEH,
NARODNEH I PRIGOSPODARNEH
TEMELOV I ZROKOV.
OD
L. O. G.

Kurzer Entwurf
einer
Kroatisch - slavischen
Orthographie
nach
philosophischen, nationalen und ökonomischen
Grundsätzen.
Von
L. v. G.

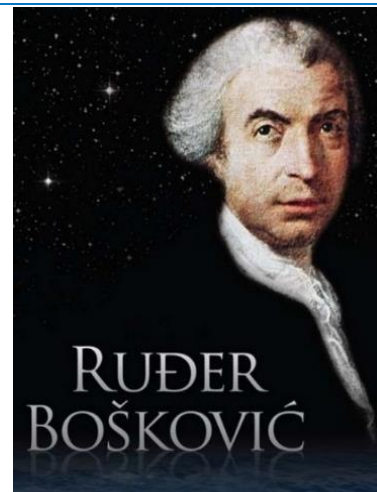
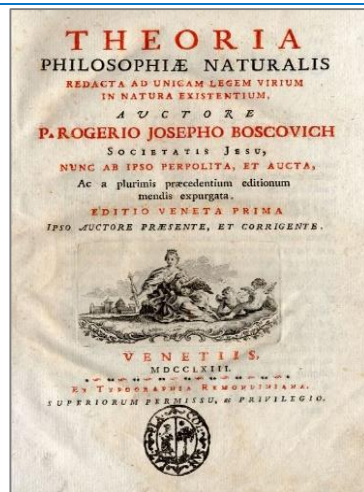
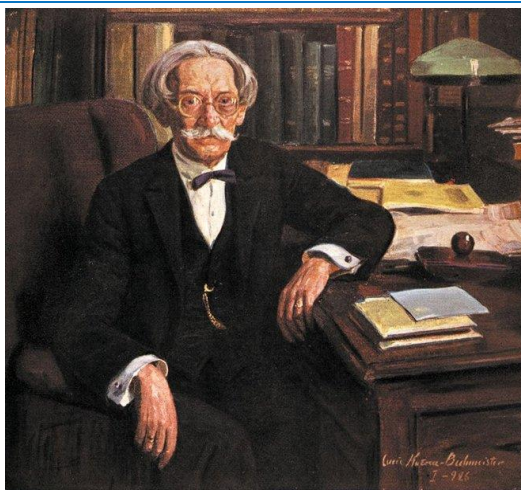
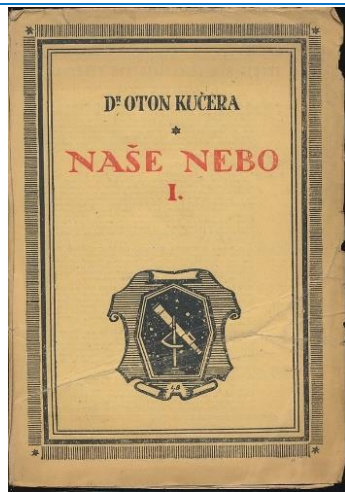
*Non quia difficilia sunt, non audemus; sed quia non audemus
difficilia sunt. Sanctus Augustinus.*

Vu Budimu,
iz tiskarnice Kraljevskoga Vscuilišća. 1850.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Ruđer Bošković - *Teorija prirodne filozofije*** Bošković je jedan od posljednjih univerzalnih umova europske tradicije, multidisciplinarni filozof, znanstvenik, matematičar, fizičar, astronom, graditelj, arheolog, diplomat i pjesnik. Slijedilo je više njegovih znanstvenih djela, a vrhunac je bila ***Theoria philosophiae naturalis***, djelo izuzetne vrijednosti i plod genijalnog uma. *Teoriju prirodne filozofije* tiskao je u Beču 1758., zatim u Veneciji 1763. g.
- **Oton Kučera, *Naše nebo***, Zagreb, 1895. Kučera je bio prirodoslovac (studirao je matematiku, fiziku i astronomiju), najveće je zasluge stekao kao popularizator znanosti, osobito astronomije. Njegova knjiga *Naše nebo* bila je vrlo popularna i tiskana nekoliko puta u velikim nakladama. Danas je ona dokument naše kulturne povijesti. Kučera je potaknuo osnivanje Zvezdarnice Hrvatskoga prirodoslovnoga društva na Popovu tornju u Zagrebu i bio je njezin dugogodišnji ravnatelj.

T H E O R I A
PHILOSOPHIÆ NATURALIS

**REDACTA AD UNICAM LEGEM VIRIUM
IN NATURA EXISTENTIUM,**

A U C T O R E

P. ROGERIO JOSEPHO BOSCOVICH

SOCIETATIS JESU,

NUNC AB IPSO PERPOLITA, ET AUCTA,

Ac a plurimis præcedentium editionum
mendis expurgata.

EDITIO VENETA PRIMA

IPSO AUCTORE PRÆSENTE, ET CORRIGENTE.

V E N E T I I S,

M D C C L X I I I.

EX TYPOGRAPHIA REMONDINIANA.

SUPERIORUM PERMISSU, & PRIVILEGIO.

POPUČNA KNJIŽNICA „MATICE HRVATSKE“
KRIŽIĆA XX.

NAŠE NEBO.

CRTICE IZ ASTRONOMIJE.

SAZIDAO

OTON KUČERA.

NA 140 KLJUKA U TRAJNITU I CRTICE DRUGA.

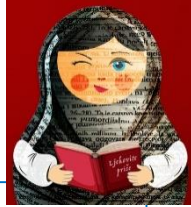

ZAGREB 1861.

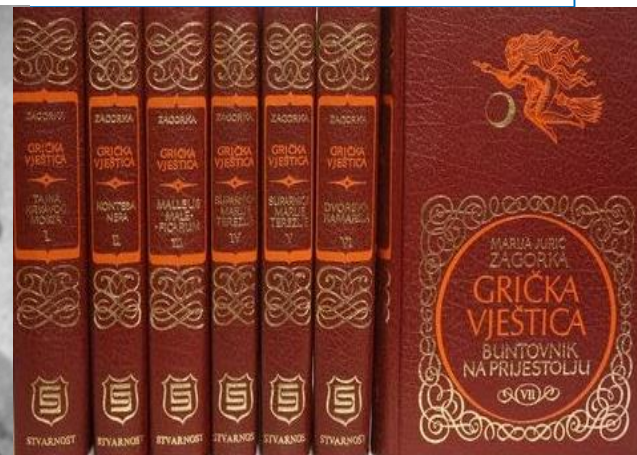
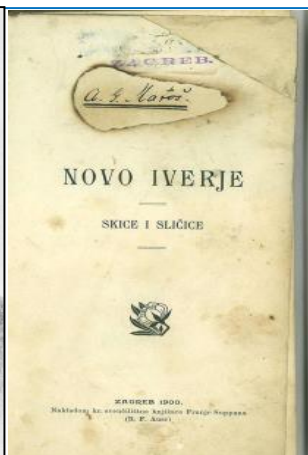
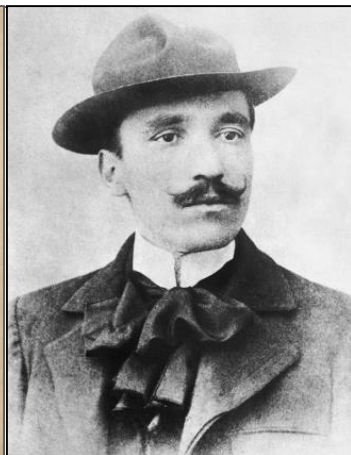
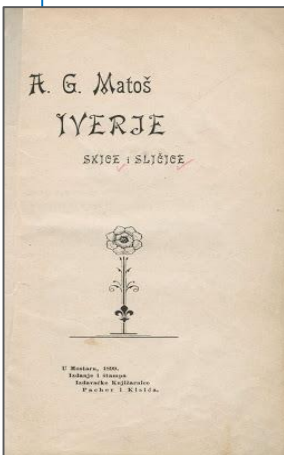
VISAK KARLA ALBRECHTA.

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **A. G. Matoš, *Iverje***, zbirka pripovijesti, 1899., Zagreb. Ovom je knjigom Matoš pokazao svu raskoš svoga talenta, kao i u putopisnoj prozi *Naši ljudi i krajevi*, zbirkama *Novo iverje*, *Umorne priče* i dr. Sve Matoševe knjige podjednako doprinose ukupnosti njegova književnoga djelovanja, i proza, i poezija, i novinski tekstovi, i putopisi o hrvatskim krajevima, kao i oni s putovanja po mnogim krajevima i zemljama u kojima je boravio.
- **Marija Jurić Zagorka, *Grička vještica***, ciklus romana od 7 svezaka, koji su objavljeni od 1912. g. najprije u novinama. Zagorka je bila prva hrvatska novinarka, izvjestiteljica iz peštanskog parlamenta i autorica komentara, feljtona i članaka. Bila je izrazito talentirana novinarka i književnica, što je prepoznao i biskup Strossmayer, koji joj pružio i financijsku potporu pri zaposlenju u novinskoj redakciji.

A. G. MATOŠ

PJESME

1923.

IZDANJE
NARODNE KNJIŽNICE
ZAGREB

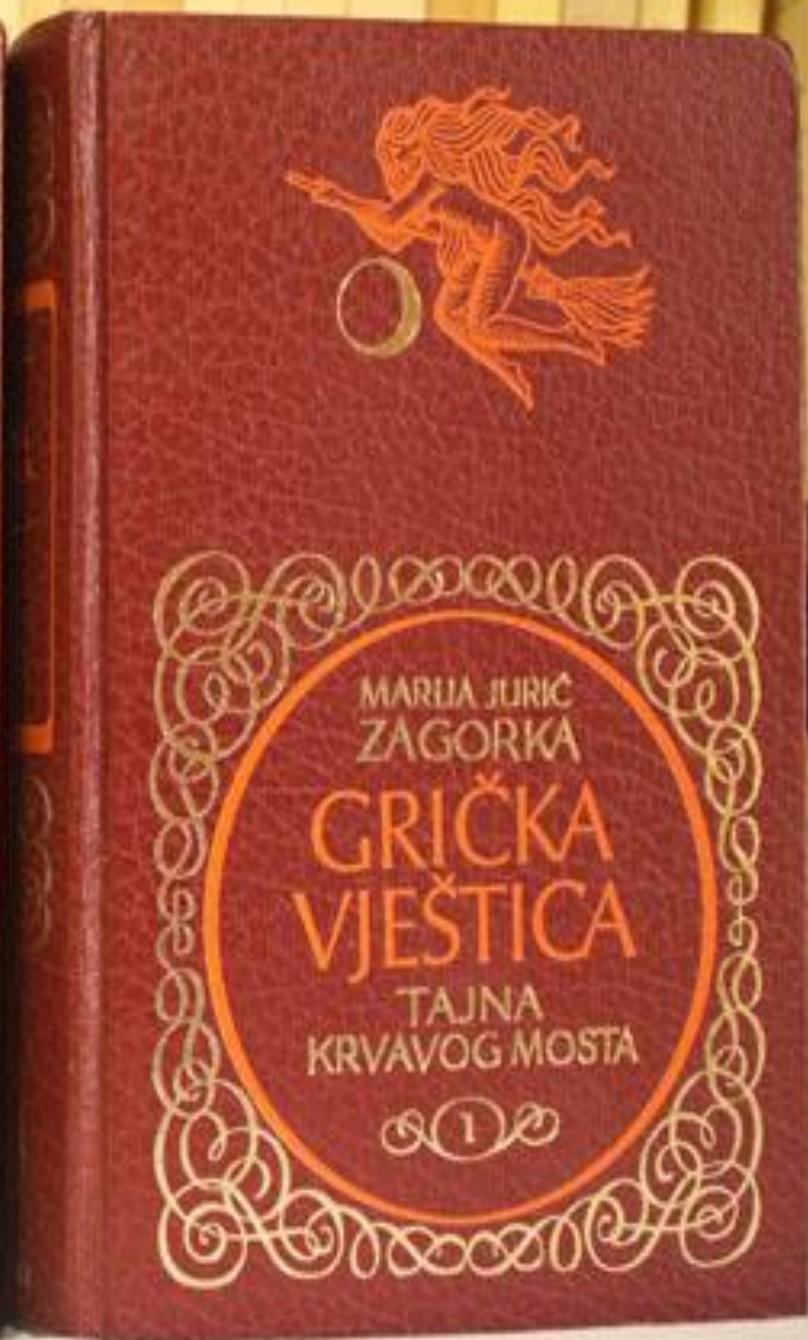
A. G. MATOŠ

Umorne priče

ZAGREB 1909.

NAKLADA KNJIŽARE MIRKA BREYER-A.

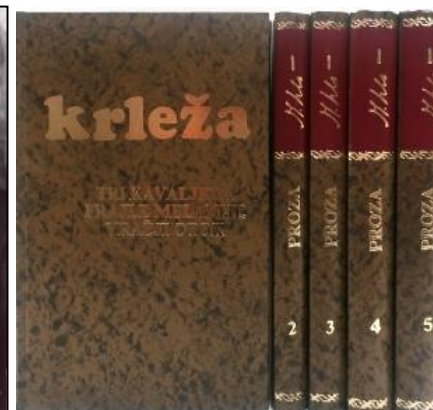

Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Tin Ujević, *Lelek sebra*** – Prva Ujevićeva zbirka poezije tiskana je u Beograd, 1920. g. i odmah se vidjelo po stilskoj eleganciji i metričkoj superiornosti da se pojavio novi veliki pjesnik na našim prostorima. To se vidjelo i u njegovim sljedećim zbirkama: *Auto na korzu*, *Ojađeno zvono*, *Kolajna*, *Žedan kamen na studencu* i dr.
- **Miroslav Krleža, *Na rubu pameti***, Zagreb, 1938. Ovo je jedini Krležin roman napisan u prvom licu, što je djelovalo na popularnost i utjecaj toga djela. Krleža je napisao još niz značajnih romana kao *Povratak Filipa Latinovicza*, ciklusa drama o *Glembajevima*, zapisa, dnevničke proze, poezije – *Balade Petrice Kerempuha* i dr. Krleža je i osnivač središnje hrvatske leksikografske ustanove 1950. g., čije ime danas i nosi – **Leksikografski zavod Miroslav Krleža**.

• Hrvatska mlada lirika • Lelek sebra • Kotajna • Auto na korzu

1
A

• Ojadjeno zvono • Žedan kamen na studentcu

2
A

• Pjesme neuvršene u zbirke 1909–1935.

3
A

• Pjesme neuvršene u zbirke 1936–1955.

4
A

• Postuma • Pjesme • Pjeaničke proze • Crteži s kavanskog mramora

5
A

• Prepjevi

6
A

• Ljudi za vratima gostionice • Skalpel kaosa

7
A

TINJEVIĆ

Tinjević!
Tinjević

Opojnost uma

IZDANA U ZAGREBU

11 zbornik i eseji
12 zbornik i eseji
13 zbornik i eseji
14 zbornik i eseji
15 zbornik i eseji

1 knjižna zastava
2 knjižna zastava
3 knjižna zastava
4 knjižna zastava
5 knjižna zastava

1 DNEVNIK
2 DNEVNIK
3 DNEVNIK
4 DNEVNIK
5 DNEVNIK

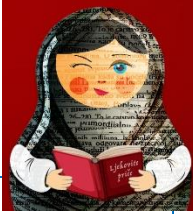

1 članci
2 članci
3 novele
4 novele
5 polemike
6 polemike
7 polemike
8 polemike
9 polemike
10 polemike
11 polemike
12 polemike
13 polemike
14 polemike
15 polemike
16 polemike
17 polemike
18 polemike
19 polemike
20 polemike
21 polemike
22 polemike
23 polemike
24 polemike
25 polemike
26 polemike
27 polemike
28 polemike
29 polemike
30 polemike
31 polemike
32 polemike
33 polemike
34 polemike
35 polemike
36 polemike
37 polemike
38 polemike
39 polemike
40 polemike
41 polemike
42 polemike
43 polemike
44 polemike
45 polemike
46 polemike
47 polemike
48 polemike
49 polemike
50 polemike
51 polemike
52 polemike
53 polemike
54 polemike
55 polemike
56 polemike
57 polemike
58 polemike
59 polemike
60 polemike
61 polemike
62 polemike
63 polemike
64 polemike
65 polemike
66 polemike
67 polemike
68 polemike
69 polemike
70 polemike
71 polemike
72 polemike
73 polemike
74 polemike
75 polemike
76 polemike
77 polemike
78 polemike
79 polemike
80 polemike
81 polemike
82 polemike
83 polemike
84 polemike
85 polemike
86 polemike
87 polemike
88 polemike
89 polemike
90 polemike
91 polemike
92 polemike
93 polemike
94 polemike
95 polemike
96 polemike
97 polemike
98 polemike
99 polemike
100 polemike

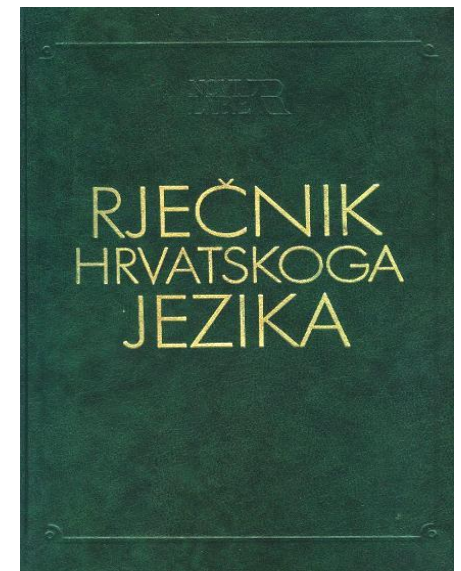
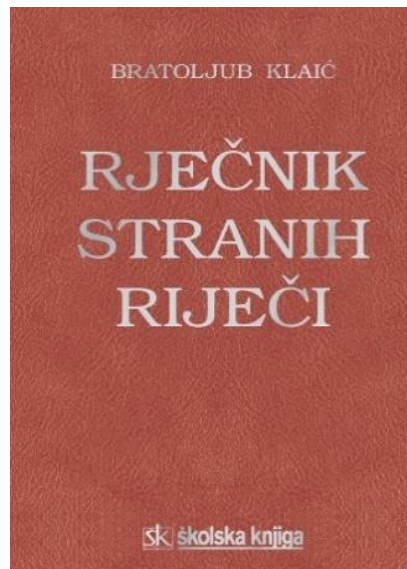
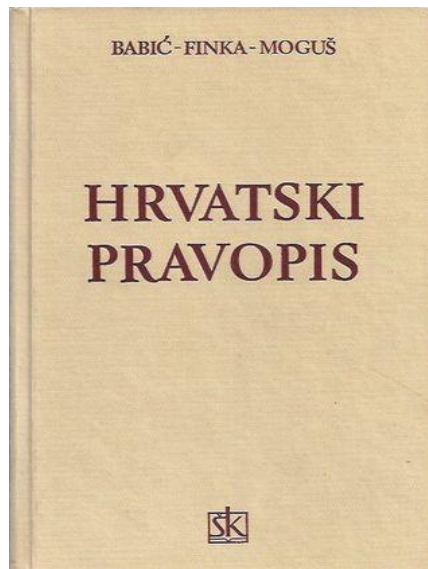
1 poezija

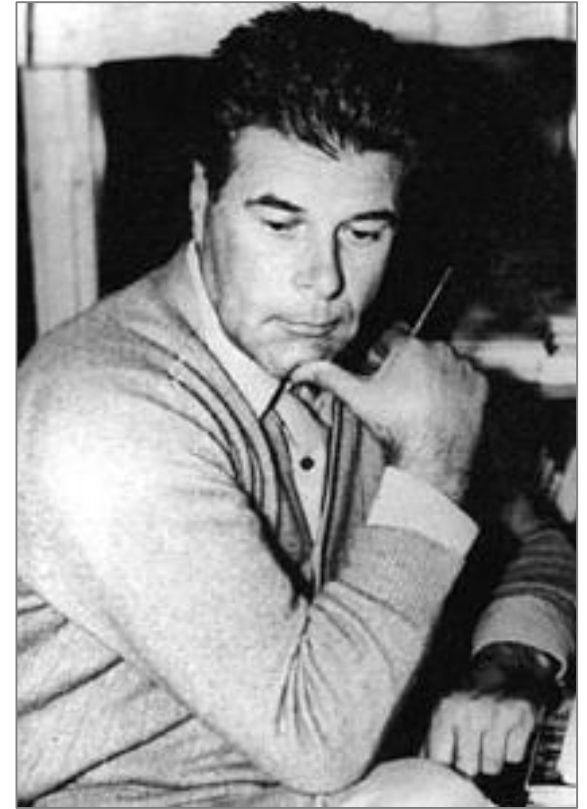
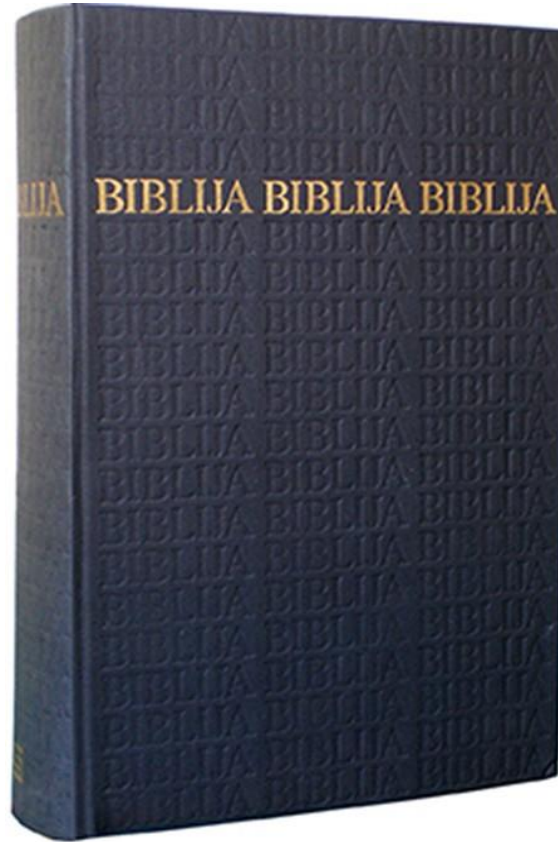
Knjige koje su promijenile Hrvatsku

- **Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi***, najpoznatiji je hrvatski rječnik, a poznat je i u drugim zemljama. Prvo izdanje *Rječnika stranih riječi* izašlo je 1951. g., nakon čega je do 1970. g. promijenio naziv u *Veliki rječnik stranih riječi*, a potom u *Rječnik stranih riječi*. Do sada je ukupno izašlo 14 izdanja Klaićeva rječnika.
- ***Hrvatski pravopis***, popularni naziv ***Londonac***, autora Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša objavljen 1971. g., bio je politički zabranjen, ali u fototipskom izdanju pojavio se u Londonu 1972. g.

Zagrebačka Biblija, tiskana je 1968. g., a glavni su urednici bili fra Bonaventura Duda i književnik Jure Kaštelan. Dobili smo tako prvi cjeloviti hrvatski prijevod *Biblije* tiskan u Hrvatskoj i baš u Zagrebu.

Knjige mijenjaju svijet i traju...

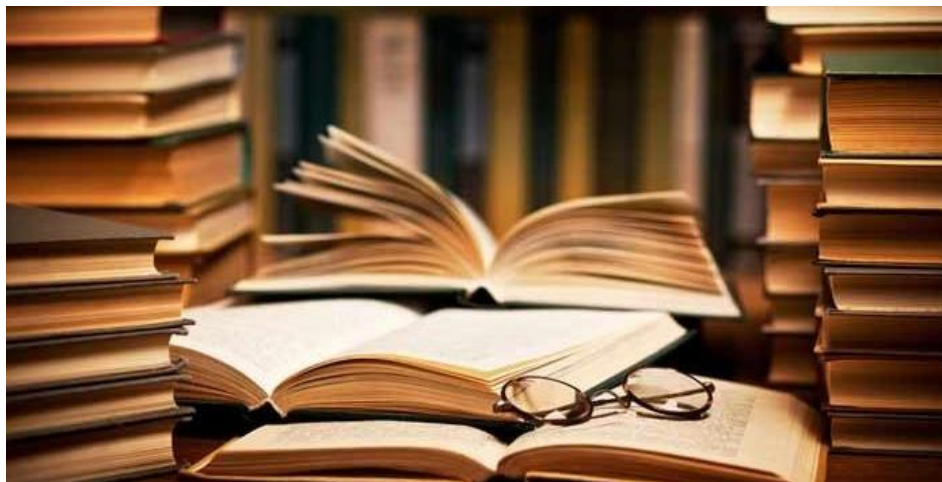
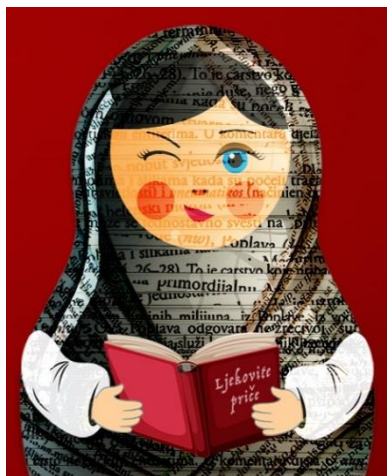
- U povijesti ljudskih ideja pojedine su knjige izvršile golem utjecaj na čitatelje: taj se utjecaj ogleda i odražava u kulturi, civilizaciji, znanosti, u samom tijeku povijesnih zbivanja. Dvije su kategorije knjiga ovdje relevantne: prvo, one knjige koje su poslužile kao neposredno sredstvo u određivanju tijeka zbivanja; i drugo, one knjige koje su oblikovale ljudski um kroz stoljeća. Ove su izazvale sporije učinke negoli one koje spadaju u prvu kategoriju, ali je njihov trag dublji, a njihov život postaje bogatiji kroz stoljeća.***

(Pavao Pavličić, književnik)

Svaka knjiga je čin stvaranja, neovisno o tome je li riječ o romanu, znanstvenoj teoriji, povijesnom djelu, vjerskom tekstu ili polemici.

- Stare ili nove, knjige su promijenile živote i zapravo nas podsjećaju tko smo. Knjige su istodobno zrcalo i svjetiljka – reflektirajući nam vlastiti odraz nemilosrdnom iskrenošću i bacajući svjetlo na mračna mjesta, na ono nepoznato ili opasno. U knjigama nalazimo vlastite strahove, baš kao što u njima nalazimo utjehu i bijeg od stvarnosti. (James Naughtie)***

Voljeti knjigu...

- ***Voljeti knjigu slično je upoznavanju prijatelja kojeg, unatoč svemu, želite zadržati. Svi imamo knjige iz djetinjstva koje se predvidljivo otvaraju na omiljenoj stranici ili roman koji smo pročitali toliko puta da mu se hrbat počeo raspadati. A u vremenu kad je elektronička knjiga otvorila još jedno poglavlje u dugoj priči, mnogi su čitatelji iznova otkrili estetsku moć dobre knjige koja je istodobno i prekrasan predmet.*** (James Naughtie)
- **Izvor:** Collins, Michael i dr. 2019. *Knjige koje su promijenile povijest.* Mozaik knjiga. Zagreb.
- Ostali izvori navedeni uz pojedine slike.

Hvala na pozornosti!